

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Bakalářská práce

2010

Alena Zondlaková

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Alena ZondlÁková

**Problematika uplatnění dlouhodobě
nezaměstnaných občanů na trhu práce
a možnosti udržení práce schopnosti dlouhodobě
nezaměstnaných občanů v mikroregionu
Zlatohorsko**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Dita PalašÁková

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury

.....

podpis autora práce

Děkuji paní Mgr. Ditě Palaščákové za odborné vedení mé práce a přínosné konzultace.

Obsah

Úvod	6
1 Nezaměstnanost a dlouhodobá nezaměstnanost	8
1.1 Druhy nezaměstnanosti	8
1.2 Charakteristika dlouhodobé nezaměstnanosti	12
1.2.1 Charakteristika dlouhodobě nezaměstnaných.....	15
1.2.2 Dlouhodobá nezaměstnanost v České republice:.....	17
2 Nástroje k řešení dlouhodobé nezaměstnanosti	18
2.1 Politika zaměstnanosti v ČR	19
2.1.1 Aktivní politika zaměstnanosti úřadu práce.....	21
2.1.2 Pasivní politika zaměstnanosti	23
2.1.3 Národní akční plán zaměstnanosti	24
2.2 Sociální práce jako nástroj k řešení dlouhodobé nezaměstnanosti	24
2.3 Veřejná služba	25
2.4 Sociální ekonomika a sociální podnik.....	26
2.4.1 Subjekty sociální ekonomiky.....	30
2.4.2 Pozice místní samosprávy v oblasti sociální ekonomiky.....	31
2.5 Komunitní plánování.....	32
3 Mikroregion Zlatohorsko	33
3.1 Demografické vymezení mikroregionu Zlatohorsko	34
3.2 Nezaměstnanost v mikroregionu Zlatohorsko.....	36
4 Uplatňované nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v mikroregionu Zlaté Hory	40
4.1 Rekvalifikace.....	40
4.2 Příspěvek na vytvoření nového pracovního místa.....	40
4.3 Příspěvek na společensky účelná pracovní místa.....	41
4.4 Společensky účelná pracovní místa za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti	41
4.5 Veřejně prospěšné práce.....	42

4.6 Motivační kurzy - forma rekvalifikace.....	43
4.7 Individuální akční plán úřadu práce	43
4.8 Veřejná služba v mikroregionu Zlatohorsko	44
4.9 Sociální podnikání.....	45
Závěr.....	48
Bibliografický seznam.....	52
Seznam tabulek.....	55
Seznam příloh.....	56

Úvod

Předmětem této práce je náhled na problematiku uplatnění dlouhodobě nezaměstnaných občanů na trhu práce a možnosti udržení práceschopnosti dlouhodobě nezaměstnaných občanů v mikroregionu Zlatohorsko. Jedná se o navazující téma absolventské práce „Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko“.

Problematika dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko úzce souvisí s mou pracovní činností na úseku dávek pomoci v hmotné nouzi, poskytovaných podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Oblast mikroregionu Zlatohorsko byla zvolena s ohledem na to, že se jedná o spádovou oblast, tedy oblast dostupnou pro možné pracovní uplatnění.

Ztráta pravidelného zaměstnání způsobuje osobám změnu zažitého životního stylu a především finanční starosti. V mikroregionu Zlatohorsko je nedostatek pracovních příležitostí, z čehož vyplývají další důsledky, které neumožňují nezaměstnaným osobám trvalé zapojení do pracovního procesu. Vznikají určité handicapované skupiny osob, které ztrácejí nebo již ztratily životní motivaci ke změně. Ve většině případů se jedná o nepružné pracovní síly s nízkou kvalifikací a nízkým vzděláním. Dále to jsou osoby s kumulovanými osobními a sociálními problémy, osoby ve věku nad 50 let, ženy s malými dětmi a zdravotně postižení. Právě tyto skupiny osob se dostávají na okraj společnosti a do částečné nebo úplné sociální izolace. Tento problém se projevuje výrazným zatížením rodinných vztahů, nebo dokonce i jejich rozpadem. Stres, vyvolaný negativním posuzováním nejbližšího okolí, se projevuje nadměrným požíváním alkoholu, nikotinu, případně i drog. To dále prohlubuje finanční problémy těchto osob, mají pocit, že nikam nepatří, a objevují se negativistické projevy vůči celé společnosti.

Vzhledem k tomu, že daná problematika je výrazným sociálním a regionálním problémem, tato práce má poukázat na existující východiska řešení dlouhodobé nezaměstnanosti a nastínit co nejvíce reálně dostupných možností, které by těmto dlouhodobě nezaměstnaným osobám umožnily nalézt východisko z jejich svízelné situace.

V této práci byly popsány a vyhodnoceny možnosti, které jsou v mikroregionu Zlatohorsko dostupné pro řešení problému dlouhodobě nezaměstnaných občanů. Hledala jsem možnosti, které by těmto lidem pomohly k udržení jejich práceschopnosti. Následně jsem vyhodnotila úspěšnost řešení dlouhodobé nezaměstnanosti v dané oblasti.

V první části práce bylo využito odborné literatury k vymezení základních pojmů, které s problematikou dlouhodobé nezaměstnanosti souvisí, charakteristice nezaměstnanosti a dlouhodobé nezaměstnanosti. Hlavní pozornost byla zaměřena na dlouhodobou nezaměstnanost a s ní související projevy. Dále byly zjištěny dostupné statistické údaje o podílu dlouhodobé nezaměstnanosti na celkové nezaměstnanosti v České republice.

Ve druhé části této bakalářské práce byla věnována pozornost možnostem řešení dlouhodobé nezaměstnanosti, které jsou v České republice aplikovány.

V další části této práce byla charakterizována a popsána oblast mikroregionu Zlatohorsko, včetně jejího demografického vymezení a vývoje nezaměstnanosti a dlouhodobé nezaměstnanosti.

V rámci naplnění cíle práce jsem se pokusila analyzovat a vyhodnotit nástroje, které jsou v mikroregionu Zlatohorsko využívány, a zjistit, zda existují případná další řešení dlouhodobé nezaměstnanosti v dané oblasti .

Závěr této bakalářské práce byl věnován ucelenému náhledu na dlouhodobou nezaměstnanost mikroregionu Zlatohorsko, včetně náhledu na další dosud neuplatňované možnosti řešení dlouhodobé nezaměstnanosti, které by do budoucna mohly být vodítkem pro řešení uvedené problematiky.

1 Nezaměstnanost a dlouhodobá nezaměstnanost

Cílem této kapitoly je popsat, co je to nezaměstnanost a dlouhodobá nezaměstnanost, jak nezaměstnanost ovlivňuje trh práce a jak dlouhodobá nezaměstnanost ovlivňuje životní úroveň příjemců dávek sociální péče, konkrétně dávek pomoci v hmotné nouzi a popsat, jaký význam má samotná práce pro tyto osoby.

Nezaměstnanost je nepříjemným průvodním jevem rozvoje společenských systémů, které jsou založeny na tržní ekonomice. Situace na trhu práce, kdy je nedostatek pracovních příležitostí pro spoustu ekonomicky aktivních osob, znamená růst nezaměstnanosti. Každý ze spoluobčanů, který se dostane do této situace a stane se nezaměstnaným, prochází určitými negativními jevy, které ovlivňují finanční situaci jeho i jeho rodiny, vnitřní spokojenost člověka včetně možnosti ovlivnit zdraví jedince. Nezaměstnaný člověk má narušenu svoji osobní psychickou pohodu.¹

V rámci platných právních předpisů není však nikomu zaručeno právo na existenci a pro ty, kdož mají jedině v práci podklad existence, ztrácí se nezaměstnaností celý podklad existence.²

Podle posledních dostupných údajů zveřejněných Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky se zhruba pro 10 % ekonomicky aktivního obyvatelstva naší republiky stala nezaměstnanost již skutečností.³

1.1 Druhy nezaměstnanosti

Pro lepší přehled v této oblasti je nutno charakterizovat druhy nezaměstnanosti.

¹BUCHTOVÁ, B. a kolektiv, *Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém*. Grada Publishing, a.s. 2002. ISBN 80-247-9006-8. s 7.

²Cit. ENGLIŠ, K. *Národní hospodářství* (Příručka). Brno. Nakladatelství Fr. Borový Praze. 1924. s. 401

³ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

Frikční nezaměstnanost vzniká v důsledku pohybu lidí mezi místy či pracovními příležitostmi. Jedná se o lidi propuštěné ze zaměstnání z různých důvodů. Patří mezi ně ti, kteří dobrovolně opustili pracovní místo a hledají jinou, většinou lépe placenou práci, měnící bydliště, hledající lepší podnikové klima, lepší životní a bytové podmínky, a jde také o absolventy škol. V případě frikční nezaměstnanosti se předpokládá, že jak profesní, tak i regionální rozmístění je na straně poptávky a nabídky v souladu.⁴

Tato nezaměstnanost je považována v tržním hospodářství za normální jev. Délka frikční nezaměstnanosti je poměrně krátká - do tří měsíců. Patří sem ti nezaměstnaní, kteří se snaží ve vymezeném krátkém časovém období získat informace o volných pracovních místech.⁵

Do tohoto druhu nezaměstnanosti se řadí i osoby, které chtějí změnou pracovního místa předejít očekávanému propouštění či očekávanému snižování produkce apod. Poměr frikční nezaměstnanosti na celkové nezaměstnanosti vždy klesá s poklesem úrovně celkové nezaměstnanosti. Tuto nezaměstnanost je nutno považovat za standardní ekonomický jev.⁶

Strukturální nezaměstnanost je mnohem složitější porucha na trhu práce. Postihuje některá odvětví či výroby a je vyvolána nedostatečnou poptávkou po určitém produktu. Takto vzniklá nezaměstnanost je charakteristická tím, že uvolňovaná pracovní síla nalézá na trhu práce možnost uplatnění na pracovních místech, která vyžadují jinou kvalifikaci. Je hlavním faktorem ovlivňujícím regionální rozdíly míry nezaměstnanosti na trhu práce.⁷

Na trhu práce nejsou osoby, které by byly dostatečně mobilní na to, aby si na jiných trzích práce (v jiných odvětvích, v jiných profesích, na pracovních místech s jinou kvalifikací, v jiných regionech) našly práci. Průvodním jevem

⁴BUCHTOVÁ, B. a kolektiv, *Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém*. Grada Publishing, a.s. 2002. Vydání 1. ISBN 80-247-9006-8. s. 67

⁵ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010) s. 12..

⁶srov. NĚMEC, O., *Lidské zdroje na trhu práce*. VŠE Praha, nakladatelství Oeconomia, 1. vydání 2002. ISBN 80-245-0350-6. s. 57.

⁷BUCHTOVÁ, B. a kolektiv, *Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém*. Grada Publishing, a.s. 2002. Vydání 1. ISBN 80-247-9006-8. s. 68.

strukturální nezaměstnanosti je na jedné straně vysoký počet volných neobsazených míst a na druhé straně vysoký počet nezaměstnaných.⁸ Tato nerovnováha vzniká tím, že na jedné straně roste poptávka po určitém druhu práce, na straně druhé klesá poptávka po jiném druhu práce, a nabídka volných pracovních míst se nedokáže dostatečně rychle přizpůsobit.⁹

Při této nezaměstnanosti je doba nezaměstnanosti výrazně delší a současně se většinou nedaří rychle obsazovat volná pracovní místa. Strukturální nezaměstnanost se projevovala výrazně při přechodu naší společnosti na tržní hospodářství. Změna struktury výroby v důsledku nutnosti technických a technologických změn na počátku devadesátých let, která současně výrazně šetřila živou práci, se odrazila na růstu nezaměstnanosti. Tato nezaměstnanost postihuje především osoby, jež nejsou dostatečně flexibilní, např. mladí lidé bez pracovních zkušeností, starší osoby, lidi s nízkou kvalifikací, matky s dětmi, zdravotně handicapovaní.¹⁰

Cyklická nezaměstnanost souvisí s cyklickým poklesem výkonu ekonomiky. V období hospodářských poklesů tato složka narůstá, naopak při růstu výkonnosti ekonomiky je potlačována.¹¹ V odborné literatuře se také používá odborný výraz „konjunkturální nezaměstnanost“. Tato nezaměstnanost je typická pro současné období, kdy nás ohrožuje celosvětová hospodářská krize, projevující se i v našich podmínkách.¹²

Sezónní nezaměstnanost se vyskytuje v některých specifických oborech, kde je výroba závislá na klimatických podmínkách. Jedná se o obory jako je stavebnictví, povrchová těžba nerostných surovin, zemědělství, lesnictví, rybolov, hotelnictví. Rozšiřuje se pak i na tyto obory navazující zpracovatelská

⁸NĚMEC, O., *Lidské zdroje na trhu práce*. VŠE Praha, nakladatelství Oeconomia. 2002. ISBN 80-245-0350-6. s. 59.

⁹NĚMEC, O., *Lidské zdroje na trhu práce*. VŠE Praha, nakladatelství Oeconomia. 2002. ISBN 80-245-0350-6. s. 59

¹⁰Srov. NĚMEC, O., *Lidské zdroje na trhu práce*, VŠE Praha, nakladatelství Oeconomia. 2002. ISBN 80-245-0350-6. s. 60.

¹¹BUCHTOVÁ, B. a kolektiv, *Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém*. Grada Publishing, a.s. 2002. ISBN 80-247-9006-8. s. 69.

¹²ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010). S.13.

odvětví, jako je cukrovarnictví, konzervárenství apod.¹³ Do problémů se periodicky dostává většina zaměstnanců pracujících v uvedených oborech. U těchto osob již vzniká určitá setrvačnost – část roku pracují v prodloužených směnách a část roku jsou nezaměstnaní.

V případě tzv. **skryté nezaměstnanosti** jde o fakticky nezaměstnané, kteří nejsou jako nezaměstnaní registrováni na úřadu práce, a i když nemají zaměstnání, při dostatečné nabídce by nabídku práce přijali. Je to forma nezaměstnanosti, kdy si nezaměstnaná osoba práci nehledá. Do této skupiny řadíme především vdané ženy a mladistvé, kteří na hledání práce rezignovali a věnují se kupříkladu mateřství, práci v domácnosti či studiu, nebo si práci vyhledávají pomocí neformálních sítí.¹⁴

Dalším druhem nezaměstnanosti je tzv. **nepravá nezaměstnanost**. Nepravými nezaměstnanými jsou osoby, které jsou sice v evidenci uchazečů o zaměstnání, práci si nehledají, práci odmítají přijmout, snaží se vyčerpat v plném rozsahu nárok na podporu v nezaměstnanosti, a současně pracují nelegálně v neformální nebo šedé ekonomice.¹⁵

Dále jsem se setkala s pojmem **neúplná zaměstnanost**, kdy pracovníci jsou nuceni akceptovat práci na snížený úvazek, či práci, která nevyužívá plně jejich schopnosti a kvalifikaci. Jde především o zkrácenou pracovní dobu nebo o sdílení pracovního místa s druhou osobou. Jinde ve světě se jedná o typickou formu pro zaměstnání žen, ale v České republice se jí využívá v současnosti minimálně.¹⁶

¹³NĚMEC, O., *Lidské zdroje na trhu práce*, VŠE Praha, nakladatelství Oeconomia. 2002. ISBN 80-245-0350-6. s 57

¹⁴MAREŠ, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*, Sociologické nakladatelství. 3. vydání. ISBN 80-86429-08-3. s. 21

¹⁵MAREŠ, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*, Sociologické nakladatelství. 3. vydání. ISBN 80-86429-08-3. s 23

¹⁶ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

1.2 Charakteristika dlouhodobé nezaměstnanosti

Dlouhodobá nezaměstnanost je výrazný společenský problém. Uchazeči o zaměstnání, kteří jsou na úřadu práce registrováni dobu delší jak 12 měsíců, si většinou nejsou schopni vlastními silami zajistit stabilní zaměstnání z důvodu nedostatečného vzdělání nebo ztráty původních dovedností a znalostí. Velká část dlouhodobě nezaměstnaných osob se dostává do stavu, kdy jsou sociálně vyloučení z majoritní společnosti zaměstnaných. Do této kategorie nezaměstnaných je možno zařadit určité handicapované skupiny:

- nepružné pracovní síly
- nekvalifikované pracovní síly a osoby s nízkým vzděláním
- osoby s kumulovanými osobními a sociálními handicapy
- příslušníci etnických minorit a imigranti
- zdravotně postižení
- mladí lidé po absolvování školy, ženy s malými dětmi
- obyvatelé ze zaostávajících a venkovských oblastí
- osoby ve věku nad padesát let.¹⁷

Dlouhodobá nezaměstnanost v posledním období roste současně s narůstající celkovou nezaměstnaností. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných se zvyšuje i při poklesu nezaměstnanosti. Tento trend je zjevný i ve všech ostatních zemích Evropského společenství, kde podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných představuje již 85%.¹⁸

Dlouhodobá nezaměstnanost se ve svých důsledcích nepříznivě projevuje rostoucími nároky na zvyšování dávek v nezaměstnanosti a dalších sociálních dávek, ztrátou prostředků na neodvedených daních státu a také růstem negativních jevů ve společnosti.

¹⁷srov.MAREŠ, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*, Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-08-03. 3. vydání. 2002. s. 46 – 47

¹⁸srov. MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. uprav. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3. s.46.

Tento společenský problém má výrazné negativní jevy i pro samotné jedince, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní. Dochází u nich ke snižování životní úrovně, růstu napětí v rodinách, úbytku společenských kontaktů, dlouhodobé závislosti na sociální pomoci a výskytem dalších vedlejších negativních faktorů. Především je to obava z budoucnosti a obava ze zachování stávajících existenčních jistot. Tento problém je výraznější v teritoriích, kde je zvýšená míra nezaměstnanosti a s tím spojená zvýšená dlouhodobá nezaměstnanost. Největší problém se znovu zařazením do pracovního procesu mají lidé s nižším nebo pouze základním vzděláním, matky s dětmi, zdravotně postižení a znevýhodnění a lidé v předdůchodovém věku.¹⁹

Dlouhodobá nezaměstnanost současně nutí i jiné skupiny lidí přijímat práci pod úrovní své kvalifikace, dojíždět do zaměstnání do vzdálenějších míst, podstupovat rekvalifikaci a s tím spojenou změnu své původní profese, přijímat i nejisté zaměstnání na částečný úvazek nebo na dobu určitou. Pro tyto uvedené skupiny osob vzniká ještě další problém. Nabízená mzda je většinou velmi nízká a po připočtení nutných vedlejších výdajů příliš nepřevyšuje výši poskytovaných dávek. Nárůst příjmů z takového zaměstnání ve srovnání s pobíranými sociálními dávkami je tak malý, že pro nezaměstnané osoby někdy není racionální nabízené zaměstnání přijmout. Pro tento fakt se vžilo pojmenování „past nezaměstnanosti“.²⁰

Každý z dlouhodobě nezaměstnaných se samostatně rozhoduje ve své tíživé životní situaci, posuzuje své šance k získání pracovního poměru na trhu práce v souvislosti s dalšími okolnostmi, jako je například věk, počet závislých členů v domácnosti nebo případné zdravotní omezení. Aby získal další zdroj prostředků, formuje svou strategii tak, že vyhledává i tzv. nelegální zdroje pro svoji obživu a uspokojení dalších potřeb. Není tajemstvím, že tyto osoby běžně pracují v šedé ekonomice, a tím se vyhýbají placení zákonných odvodů. Mohou se dostat do takových finančních potíží, že je přivádí ke kriminalitě, prostituci,

¹⁹ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanost v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

²⁰srov. MAREŠ, P.; VYHLÍDAL, J.; SIROVÁTKA, T. *Nezaměstnaní na trhu práce*. Brno : VÚPSV, 2002. s. 38

distribuci drog, patologickému hráčství apod. Problémem je i půjčování peněz na lichvářské úroky, které následně nejsou schopni splácet. U některých dlouhodobě nezaměstnaných se začínají projevovat prvky chudoby.²¹

Pozitivním aspektem u části dlouhodobě nezaměstnaných je tzv. úspornostní strategie. Je zde snaha uspořít náklady spojené s bydlením např. formou sestěhování více generací do jedné domácnosti. Další úspory souvisí s omezováním spotřeby - nákupy u levných obchodníků, změna stravovacích návyků, nahrazování určitých služeb vlastní prací nebo produkcí (pěstování vlastní zeleniny, chov domácího zvířectva, topení dřevem z lesa, vlastní tvorba oděvů apod.) a omezení kulturních a sociálních výdajů (kino, divadlo, dovolená). Všechny tyto úspory však s sebou přináší i negativní jevy jako pokles životní úrovně a s tím spojené neshody v rodině, negativní prožitky spojené se ztrátou běžného životního standardu a dostavování se pocitu lítosti nebo ponížení. V neposlední řadě dochází i k omezování společenských kontaktů.²²

Každý dlouhodobě nezaměstnaný tuto situaci prožívá individuálně, na základě svých osobních prožitků a předchozích zkušeností. Základním negativním pocitem je vzniklá závislost, která vytváří psychickou nepohodu. Na psychiku má negativní vliv ztráta sociálních kontaktů, osamělost, změna struktury času, stres vzniklý neúspěchem při hledání zaměstnání, nepochopení okolí, případně i některých členů rodiny. Tyto negativní pocity a projevy se stupňují s délkou nezaměstnanosti.²³ Pro mnohé z nezaměstnaných osob pak vzniká osobní pocit méněcennosti a beznaděje a následně rezignace při hledání zaměstnání. V případě, že tyto osoby nenaleznou pomoc, vytváří se u nich negativní vztah vůči společnosti jako takové.

Reakce na ztrátu zaměstnání se někdy přirovnává ke ztrátě blízkého člověka. Je prý možné rozlišit fázi odmítání, hněvu, popření, hledání viníka,

²¹HORA, O. *Strategie dlouhodobě nezaměstnaných*. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2008. ISBN 978-80-87007-98-3. s. 23-24.

²²HORA, O. *Strategie dlouhodobě nezaměstnaných*. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2008. ISBN 978-80-87007-98-3. s. 46.

²³HORA, O. *Strategie dlouhodobě nezaměstnaných*. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2008. ISBN 978-80-87007-98-3. s. 53.

deprese a postupného posunu ke smíření a zotavení se ze ztráty. U dlouhodobě nezaměstnaných se střídají periody aktivity a pasivity, naděje a beznaděje. Dříve či později dochází k adaptaci na styl života nezaměstnaného, pro který bývá typická rezignace, ztráta naděje a fatalismus.²⁴

Dlouhodobě nezaměstnaní ztrácejí dosavadní sociální prestiž a získávají sociální status, který má skupina dlouhodobě nezaměstnaných v očích ostatních členů společnosti. Dochází často k narušení integrity osobnosti. Nezaměstnaný musí plnit nové požadavky, a v případě, že je neplní, čekají ho sankce v podobě ztráty podpory v nezaměstnanosti, následně také možné ztráty poskytovaných dávek sociální pomoci. Chovají se konformně, povinnosti vyplývající ze své role na oko plní, i když to pro některé nemá žádný reálný význam.²⁵

1.2.1 Charakteristika dlouhodobě nezaměstnaných

Aby bylo možno lépe pochopit chování dlouhodobě nezaměstnaných osob, je přínosné je zařadit do typů, které charakterizoval Engbersen et. al. na základě svého výzkumu, a to do šesti kategorií nezaměstnaných:

- **Konformisté**, jsou takoví, kteří se snaží dosáhnout vyšší spotřeby všemi možnými způsoby, především získáním placené práce. Hledají si práci, dobře spolupracují s úřady práce, doplňují si vzdělání a nové dovednosti. Nezneužívají systém sociální ochrany.
- **Ritualisté**, jsou nezaměstnaní, kteří již nemají naději na získání zaměstnání a tím i zvýšení životní úrovně. Stále však dodržují společenské zvyky a pravidla. Spolupracují s úřady práce, práci si skutečně hledají, ztratili však víru, že práci najdou. V šedé ekonomice nepracují a nezneužívají sociální dávky.
- **Odrazení**, tito nezaměstnaní si již práci nehledají, netouží po vyšší životní úrovni. Nemají snahu využít dostupné nástroje aktivní politiky zaměstnanosti,

²⁴MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi*. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X. s.303.

²⁵MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi* . Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X. s.307.

jako je rekvalifikace apod. Rezignovali již a nevěří v návrat do běžného pracovního cyklu. Nesnaží se využít neformální strategie k dosažení dodatečného příjmu.

- **Podnikaví**, stále mají snahu práci hledat, ale na rozdíl od konformistů se pokoušejí dosáhnout svých cílů i neformálními metodami. Placenému zaměstnání se ale nevyhýbají. Práci chápou především jako prostředek k získání vyšší úrovně příjmu.
- **Kalkulující**, mezi těmito jsou lidé, kteří momentálně nechtějí pracovat, do budoucna ale práci nevyklučují (např. studenti, kteří později dosáhnou vyššího příjmu). Nepovažují za nesprávné využívat systém sociální ochrany, zřídka pracují v neformální ekonomice, jejich cílem je dosáhnout vyšší úrovně spotřeby bezproblémově.
- **Autonomní**, nevěnují zdaleka takovou pozornost cílům spojeným s prací či vyšší úrovni spotřeby. Někteří práci dokonce odmítají, jiní jsou rebelové, kteří neuznávají hodnoty konzumní společnosti. Starají se ponejvíce o své vlastní zájmy. Tito nezaměstnaní přizpůsobují úroveň spotřeby svým omezeným finančním prostředkům. Nesnaží se zneužívat systém sociální pomoci, jsou zvyklí žít z omezených prostředků.²⁶

Je samozřejmé, že každý nezaměstnaný je ovlivňován svými osobními charakteristikami, které současně s tlakem okolí určují strategii pro jejich východiska.²⁷ V příloze uvádím rozhovory s dlouhodobě nezaměstnanými osobami, se kterými se setkávám na svém pracovišti. Je pro mne zajímavé a poučné jisté „přirazování“ výše definovaných charakteristik dlouhodobě nezaměstnaných osob.

²⁶HORA, O. *Strategie dlouhodobě nezaměstnaných*. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2008. ISBN 978-80-87007-98-3. s. 15.

²⁷HORA, O. *Strategie dlouhodobě nezaměstnaných*. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2008. ISBN 978-80-87007-98-3. s. 14-15.

1.2.2 Dlouhodobá nezaměstnanost v České republice:

Na vývoji dlouhodobé nezaměstnanosti v České republice je znatelné, že její míra se neustále zvyšuje. I při klesající tendenci míry nezaměstnanosti se dlouhodobá nezaměstnanost pohybuje již delší dobu nad úrovní 50%. To znamená, že více jak polovina nezaměstnaných osob je bez zaměstnání více než jeden rok. K nápravě této nepříznivé situace se využívají veškeré možné zdroje aktivní politiky zaměstnanosti, a současně se využívají programy v rámci Evropské unie. Tento stav je zjevný z níže uvedeného přehledu obecné míry nezaměstnanosti a míry dlouhodobé nezaměstnanosti v České republice.²⁸

Obecná míra nezaměstnanosti v České republice – tabulka č. 1

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nezam	4,1	3,9	4,8	6,4	8,6	8,7	8,0	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1

Zdroj: <http://nb.vse.cz/~LAPACEKM/Prace/1430/hystereze.pdf>

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v České republice – tabulka č. 2

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dlouhod. nez	22,3	31,2	31,3	30,5	31,2	37,1	48,8	52,7	50,7	49,9	51,8	53,6

Zdroj: <http://nb.vse.cz/~LAPACEKM/Prace/1430/hystereze.pdf>

²⁸KONŮPKOVÁ, L; MIKŠOVÁ, L; ŠILHA, M.: *Dlouhodobá nezaměstnanost a hystereze na trhu práce*. Praha, 2007 [cit. 2010-04-28]. Dostupné z WWW: <<http://nb.vse.cz/~LAPACEKM/Prace/1430/hystereze.pdf>>.

2 Nástroje k řešení dlouhodobé nezaměstnanosti

Aby bylo možno dospět k definování účinných nástrojů k řešení nezaměstnanosti a dlouhodobé nezaměstnanosti, je nutné se zabývat ekonomickými pohledy na toto řešení, které jsou v zásadě čtyři.

Svůj vlastní názor na řešení této problematiky mají **liberálové**. Nezaměstnanost považují za projev krátkodobé nerovnováhy na trhu, pracovní síla je pro ně určitým druhem zboží. Nezaměstnanost je podle nich výrazem doby, kterou lidé potřebují k tomu, aby se přizpůsobili změnám na trhu. Určitou míru nezaměstnanosti považují za neodstranitelné minimum. Jsou přesvědčeni o tom, že neviditelná ruka trhu tento problém po určitém období opět odstraní. Poukazují na to, že vytváření sociálního státu deformuje úsilí nezaměstnaných osob vyhledávat si práci. Základní nástroj pro řešení této problematiky vidí liberálové především v prosazování nadměrných mzdových požadavků a předpokládají, že tvorba sociálního státu se všemi jeho sociálními náklady je zdrojem inflace, která znemožňuje obnovu investic a tím i růst pracovních příležitostí.²⁹

V protikladu proti liberálnímu náhledu stojí **Keynesova** „Obecná teorie zaměstnanosti“, která počítá se stálou nedobrovolnou nezaměstnaností. Podle něj rozhodujícími příčinami pro nezaměstnanost je technologický pokrok, který vytlačuje živou práci, a nedostatečná kupní síla obyvatelstva. Tento nedostatek poptávky na trhu vede k omezování investic a dalšímu růstu nezaměstnanosti. Podle jeho představ nelze tuto nezaměstnanost regulovat v rámci trhu, ale je nutné, aby do řešení tohoto problému vstoupil stát formou státních intervencí do ekonomiky. Příčinou vysoké nezaměstnanosti je podle něj chybná peněžní politika státu spojená s krácením veřejných výdajů v době recese, tedy rozvoje trhu. I když uplatňování tohoto názoru bude vytvářet inflační tlaky, je inflace chápána jako menší zlo než přetrvávající vysoká nezaměstnanost.³⁰

²⁹srov. MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém* . 3. uprav. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3. s.28-29.

³⁰srov. MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém* . 3. uprav. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3. s.30-31

Marxistický náhled poukazuje na to, že nezaměstnanost je spjata s kapitalismem, který není vnitřně schopný vyhnout se opakujícím se krizím a tím i vysoké nezaměstnanosti. Tržní ekonomiku považují za nestabilní a nezaměstnanost podle nich plní určité funkce při udržování kapitalistického systému hospodaření. Vytváří rezervu pracovních sil pro měnící se vykořisťovatelské potřeby kapitálu. Tito nezaměstnaní podle nich regulují stav mezd v souladu s potřeby kapitálu. Jako nástroj k řešení problému nezaměstnanosti je podle nich zrušení soukromého vlastnictví výrobních prostředků.³¹

Čtvrtým náhledem na tuto problematiku je tzv. **monetaristická reakce na Keynesa**. Podle nich je výměna nezaměstnanosti za inflaci nepřijatelná. Rostoucí vládní intervence, plánování a řízení nahradily vliv pohybu cen a mezd v ekonomice. Dovolovalo to přežít mnoha neprosperujícím podnikům, které by ve fungující ekonomice nebyly udržitelné. Jako nástroj pro řešení problému nezaměstnanosti vidí vytváření produktivních pracovních míst formou investic, u nichž se očekává návratnost formou zisku.³²

Všechny tyto uvedené teorie vidí rozvoj pracovních příležitostí pouze při rozvoji ekonomického růstu.

2.1 Politika zaměstnanosti v ČR

Politiku zaměstnanosti je možno charakterizovat jako skupinu opatření, kterou jsou nastavovány podmínky pro stabilní trh práce a efektivní využívání pracovních sil. Tento soubor je vytvářen státem ve spolupráci s dalšími účastníky trhu práce, tedy zaměstnavateli, odbory i samotnými zaměstnanci. V současné době se odvíjí od opatření, které jsou přijímány v rámci Evropské unie. Politika

³¹srov. MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém* . 3. uprav. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3. s.33.

³²srov. MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém* . 3. uprav. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3. s. 34.

zaměstnanosti, s výjimkou stanovení úrovně minimální mzdy, nezasahuje do tržního prostředí. Politika zaměstnanosti se skládá ze dvou částí.³³

Hlavním cílem politiky zaměstnanosti je neustále vytvářet další stimulační prvky, spojené s aktivní politikou zaměstnanosti. Jedná se především o další rozvoj pracovní síly formou vzdělávání, rekvalifikace, doškolování, pracovním výcvikem, motivačními programy a podporou celoživotního vzdělávání.³⁴ Zvláště v dnešní době, kdy vrcholí ekonomická krize a prohlubuje se nezaměstnanost, je třeba zdůraznit, že tyto aktivity mají i svůj finanční rozměr. Zdrojem financování těchto aktivit je příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, který je založen na platbách pojistného, které platí zaměstnanci, zaměstnavatelé i osoby samostatně výdělečně činné.³⁵

Dalším zdrojem je státní rozpočet, kdy jsou prostředky na financování politiky zaměstnanosti čerpány převážně z daní. Tyto výdaje se netýkají pouze samotných výdajů na politiku zaměstnanosti, ale jsou součástí celého sociálního systému. Jedná se o prostředky na sociální dávky, které zajišťují nezaměstnané po uplynutí podpůrní doby. Jde také o výdaje plynoucí do systému zdravotního pojištění, kdy pojistné za nezaměstnané platí stát. Negativním ekonomickým vlivem pro státní rozpočet je také neodvedení pojistného na sociální pojištění a daní z příjmu fyzických osob.³⁶

Základním článkem, který realizuje politiku zaměstnanosti, jsou úřady práce, které jakožto orgány státní správy zajišťují služby zaměstnanosti v daném území a v zásadě plní tyto funkce:

- informační – poskytování přehledů o struktuře nabídky pracovních sil a vývoji trhu práce na daném území, příčinách jeho nerovnováhy, přehled o volných pracovních místech

³³KREBS, V., et al. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s.296.

³⁴KREBS, V., et al. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s.298

³⁵Úřad práce [online]. 1999 [cit. 2010-04-05]. Usnesení Vlády České republiky ze dne 5. května 1999 č. 418 o Národním plánu zaměstnanosti. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/narodni_akcni_plan/narodniplan1999/usneseni418>.

³⁶KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s. 299.

- poradenskou – poskytování informací, poradenství právní, ekonomické, sociální a psychologické, v souvislosti s pracovním uplatněním a rekvalifikací
- zprostředkovatelskou – zajišťují uchazečům o zaměstnání na základě jejich evidence a evidence volných pracovních míst zprostředkování práce, rekvalifikace, poskytují hmotné zabezpečení uchazečům o zaměstnání
- podnikatelskou – podílejí se finanční účastí na tvorbě nových pracovních míst a na pracovním uplatnění uchazečů o zaměstnání.³⁷

2.1.1 Aktivní politika zaměstnanosti úřadu práce

První částí politiky zaměstnanosti je aktivní politika zaměstnanosti. Soubor těchto opatření směřuje k podpoře zvýšení aktivity a efektivity pracovníků na trhu práce. Aktivní politika zaměstnanosti se soustřeďuje zejména na rozvoj infrastruktury trhu práce. Prostřednictvím úřadu práce jsou zabezpečovány zprostředkovatelské, informační, poradenské a podnikatelské služby. Tato činnost je svým způsobem nejvýznamnější. Spočívá v ní těžiště aktivní politiky zaměstnanosti, tj. poradenství, rekvalifikace, společensky účelná pracovní místa, veřejně prospěšné práce, odborné praxe absolventů škol a mladistvých, chráněné dílny a pracoviště. Tyto nástroje jsou vždy limitovány objemem disponibilních finančních prostředků, které lze na tyto účely použít.³⁸

Aktivní politika zaměstnanosti zahrnuje zejména:

- podporu a finanční spoluúčast úřadu práce na vytváření nových pracovních míst u zaměstnavatelů a jiných pracovních příležitostech (jde především o tzv. společensky účelná pracovní místa a veřejně prospěšné práce),
- podporu a finanční příspěvky těm uchazečům, kteří se rozhodnou pro drobné podnikání,
- programy podpor zaměstnavatelům, kteří zajišťují odbornou praxi a zaměstnávání absolventů škol,

³⁷KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s. 303-304.

³⁸KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s. 303-304.

- programy podpory pro zvýšení zaměstnatelnosti zdravotně handicapovaných osob,
- organizování a finanční spoluúčast na zabezpečování rekvalifikačních programů a rekvalifikací, včetně motivačních kurzů,
- některé příspěvky zaměstnavatelům na uchazeče o zaměstnání (např. na dopravu a zapracování).³⁹

Nejpoužívanějšími nástroji aktivní politiky zaměstnanosti jsou rekvalifikace a veřejně prospěšné práce.⁴⁰ Proto budou dále tyto nástroje podrobněji popsány.

Veřejně prospěšné práce

Veřejně prospěšné práce patří mezi důležité nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Veřejně prospěšnými pracemi se rozumí časově omezené pracovní příležitosti jako jsou např. údržba veřejných prostranství, úklid a údržba veřejných budov a komunikací nebo jiné obdobné činnosti ve prospěch obcí nebo státních a jiných obecně prospěšných institucí. Pracovní příležitosti jsou vytvářeny zaměstnavatelem nejdéle na 12 měsíců, a to na základě dohody s úřadem práce, který na ně může zaměstnavateli poskytnout příspěvek. Příspěvek lze poskytnout až do výše skutečně vyplacených mzdových nákladů na zaměstnance umístěného na tyto práce, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění.⁴¹

Pozitivem tohoto nástroje je zapojení dlouhodobě nezaměstnaných do pracovních kolektivů a rozšiřování sociálních kontaktů. Pomáhá zlepšit a obnovit lidský kapitál, pracovní dovednosti, obnovuje se struktura času. Lidé, kteří vykonávají veřejně prospěšné práce, se na určitou dobu zbavují závislosti na sociálních dávkách.

³⁹KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s. 304.

⁴⁰SIROVÁTKA, T., et al. *Zhodnocení rozsahu, cílenosti a účinků programů aktivní politiky zaměstnanosti*. Brno : VÚPSV, 2004. s 37.

⁴¹Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Negativem této práce je to, že nezaměstnaní takto umístění ztrácejí motivaci hledat stabilní práci.

Aktivační kurzy

V České republice se tak nazývají motivační kurzy, jejichž cílem je znovu motivovat dlouhodobě nezaměstnané k větší aktivitě při hledání zaměstnání. Výhodou je nízká cena a malá náročnost na diagnostickou přípravu. Negativem je nutná potřeba pokračovat dalším programem aktivní politiky zaměstnanosti, kterým je např. rekvalifikace nebo rozvíjení dalších pracovních zkušeností.⁴²

Rekvalifikační kurzy

Rekvalifikací se podle zákona č. 435/2004 Sb., (zákon o zaměstnanosti) rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování. Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala.⁴³

Rekvalifikační programy se v České republice uplatňují ve stále větším rozsahu. Tento pozitivní trend má určitou vadu – selhání zacílení těchto programů. Častěji se jich zúčastňují lidé, kteří jsou z důvodu svých osobních a profesních charakteristik (mladí, kvalifikovaní, zdraví, bez handicapu) schopni uspět na pracovním trhu.⁴⁴

2.1.2 Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti je spojena s finančním zabezpečením nezaměstnaných, kdy stát kompenzuje po přechodnou dobu a v určité míře ztrátu příjmu z pracovního poměru a usnadňuje nezaměstnaným nalézt nové pracovní uplatnění.⁴⁵ Ve značné části mikroregionů postižených dlouhodobou nezaměstnaností jsou díky chybějícímu trhu a neexistenci části veřejného sektoru nepřiměřené nízké mzdy. Vzhledem ke způsobu výpočtu dávek

⁴²SIROVÁTKA, T., et al. *Zhodnocení rozsahu, cílenosti a účinků programů aktivní politiky zaměstnanosti*. Brno : VÚPSV, 2004. s 37.

⁴³Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴SIROVÁTKA, T., et al. *Zhodnocení rozsahu, cílenosti a účinků programů aktivní politiky zaměstnanosti*. Brno : VÚPSV, 2004. s .18.

⁴⁵KREBS, V., et al. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s 297.

v nezaměstnanosti dochází k výplatě natolik nízkých dávek podpory v nezaměstnanosti, že jen velmi těžko dokáží zabezpečovat základní potřeby nezaměstnaných.

2.1.3 Národní akční plán zaměstnanosti

Součástí střednědobé strategie politiky zaměstnanosti je Národní akční plán zaměstnanosti, který byl poprvé přijat v roce 1999.⁴⁶ Jeho zásadní orientace spočívá v rozvoji lidských zdrojů, a to od pasivních k aktivním opatřením politiky zaměstnanosti. Skládá se ze čtyř základních částí: podpora zaměstnatelnosti, podpora podnikání, podpora schopnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců přizpůsobit se změnám a podpora rovných příležitostí všech osob.⁴⁷

2.2 Sociální práce jako nástroj k řešení dlouhodobé nezaměstnanosti

Tato oblast je pro sociální pracovníky na úseku dávek pomoci v hmotné nouzi velmi důležitá. Dlouhodobě nezaměstnaní očekávají od této instituce jednak finanční pomoc ve formě dávek pomoci v hmotné nouzi, ale také minimálně základní poradenství pro řešení celé řady problémů souvisejících s dlouhodobou nezaměstnaností. Tato činnost je o to složitější, že je nutno reagovat na požadavky různých skupin dlouhodobě nezaměstnaných: zdravotně znevýhodněných, absolventů škol, osob v předdůchodovém věku, osamělých matek, osob s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace, osob sociálně vyloučených, osob bez přístřeší, osob po návratu z výkonu trestu. V poslední době také přibývá osob v důchodovém věku, kterým nárok na starobní důchod nevznikl.

Cílem sociální práce je snižování rizika sociálního vyloučení dlouhodobě nezaměstnaných. Nezbytná je úzká spolupráce s dalšími odborníky a znalost

⁴⁶Usnesení vlády ČR 418/1999

⁴⁷KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s. 305.

využitelných zdrojů podpory, které jsou pro dlouhodobě nezaměstnané vhodné a dostupné.⁴⁸ V našem mikroregionu Zlatohorsko se jen velmi pozvolna rozvíjí neziskový sektor, v němž lze najít příbuznou komunitu a možnost účelného a smysluplného využití volného času dlouhodobě nezaměstnaných. Ve vztahu k tomuto problematickému okruhu však neziskový sektor nevyvíjí potřebnou iniciativu. Z převážné většiny je zaměřen na práci se seniory.

Z rozhovorů s osobami dlouhodobě nezaměstnanými na pracovišti odboru sociálních věcí vyplývá, že jsou většinou smířeni s příjmem sociálních dávek. Na pokrytí výživy a ostatních základních osobních potřeb je současná výše dávek dostačující. Náklady na bydlení jsou zabezpečeny dávkami určenými výhradně na bydlení. Částka na živobytí je tedy prakticky pevně stanovena, pouze možnost výkonu veřejné služby dává příležitost si příjem zvýšit. Dlouhodobí příjemci dávek mají jasno v tom, kolik peněz mají na měsíc. Je důležité také uvést zkušenost z praxe, že dlouhodobé setrvání na dávkách se stane po určité době nově vytvořeným životním stylem.

2.3 Veřejná služba

Od roku 2009 byl v souvislosti s novelou zákona o pomoci v hmotné nouzi zaveden institut veřejné služby. s účinností od 1. 1. 2009 částka na živobytí příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi, kteří pobírají dávku déle než 6 měsíců a neodpracují minimálně 20 hodin veřejné nebo dobrovolnické služby, činí existenční minimum, tj. 2020 Kč.⁴⁹ Institut veřejné služby tedy motivuje dlouhodobé příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi aktivně se této činnosti účastnit, a tím si zlepšit finanční situaci. U veřejné služby se projevují obdobná negativa i pozitiva jako u veřejně prospěšných prací.⁵⁰

⁴⁸MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi*. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X. s.309

⁴⁹Zákon č. 110/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. ÚZ 734. Ostrava Sagit. ISBN 978-80-7208-750-1.

⁵⁰Zákon č. 110/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. ÚZ 734. Ostrava Sagit. ISBN 978-80-7208-750-1.

2.4 Sociální ekonomika a sociální podnik

V současné době dochází ve světě i u nás k hlubokým změnám v sociální politice. Jedná se o procesy, které ve své podstatě vyzdvihují lidský faktor a jeho kultivaci. Důležitým trendem v této oblasti je subjektivita, která bude stále více závislá na schopnostech jednotlivce, jeho produktivitě a soutěživosti, na jeho intelektu a sociální kvalitě – mravní hodnotách, vzájemné komunikaci a spolupráci, osobní odpovědnosti a samostatném sociálním chování. V období, kdy dochází k demografickým změnám a stárnutí populace, bude nutné uplatňovat trendy pro vytváření aktivnější společnosti. Bude se očekávat aktivní účast lidí na jejich vlastním sociálním rozvoji a na jejich podílu na vytváření a využívání veřejných statků.⁵¹

Již není možné přeceňovat funkci trhu, jehož prostřednictvím je distribuováno sociální dobro. Vytvářelo by to oslabení sociálního smíru a bránilo by to vytváření základní stabilní sociálně soběstačné vrstvy obyvatelstva, kterou bezesporu je tzv. střední vrstva se svým potenciálem ke stabilnímu růstu ekonomiky.⁵²

Do budoucna se bude stát v oblasti sociální politiky věnovat především normotvorným a koncepčním aktivitám. Stát by neměl zabezpečovat ty sociální aktivity, které mohou být stejným způsobem nebo i kvalitněji, pohotověji a účinněji zabezpečovány nestátními subjekty.⁵³ Mezinárodní srovnání poukazuje na to, že míra zdanění a sociálních plateb se v České republice blíží k bodu, kdy poplatníci již nebudou příliš ochotni podporovat relativně rozsáhlý a současně paušální systém sociální ochrany. Stát musí pokračovat v uvolňování širšího prostoru pro působnost různých nestátních subjektů, které mohou uvolněné aktivity vykonávat mnohem účinněji a konkrétněji. Svým klientům nabídnou nestátní subjekty služby s větší znalostí místní problematiky a hlavně v reálném čase. Tyto aktivity musí budoucí sociální politika výrazněji podporovat

⁵¹KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s. 453.

⁵²HUNČOVÁ, M. Ekonomický rozměr občanské společnosti. Ústí nad Labem : J.E. Purkyně, 2004. 180 s. ISBN 80-7044-605-6. s. 30.

⁵³Cit. KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha: Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.s. 455.

a rozšiřovat především tam, kde mohou s úspěchem nahrazovat aktivity státu.⁵⁴ Do budoucna bude žádoucí klást větší důraz na posílení aktivizační solidarity, která je založena na podpoře rozvoje vzdělávání, tvorbě pracovních míst, začleňování uchazečů na trh práce, a tím i na podporu ekonomického růstu.⁵⁵

„Pro možnost sdružování a vytváření různých organizací existuje v moderní občanské společnosti prostor mezi státem a jeho orgány, trhem a jeho institucemi a jednotlivými občany nebo skupinami občanů. Je nazýván třetím sektorem vedle veřejného státního sektoru a soukromého ziskového tržního sektoru. Třetí sektor označuje veřejný prostor, ve kterém se nacházejí subjekty oddělené od státu a od trhu a jejichž činnost nespočívá zejména v dosahování zisku. Ve třetím sektoru lidé dobrovolně zakládají organizace, které ve svých činnostech propojují ekonomické a sociální záměry.“⁵⁶

Vzhledem k tomu, že bezprostředně navazují na konkrétní problémy a potřeby občanů, sehrávají významnou roli v místních podmínkách. V současné – obnovující se české občanské společnosti jsou přijímány pod vlivem evropských institucí a koncepcí některé nové pojmy. Pojem „třetí sektor“ bývá nahrazován novým pojmem – sociální ekonomika. Tato problematika je pro naši současnou generaci velkou neznámou a současně novým náhledem. Projevuje se zde období téměř 50-ti let moci a monopolu státu. Třetí sektor proto pomalu opouští prostor státní дирекce a stává se potřebnou realitou.⁵⁷

Podmínky pro vytváření subjektů sociální ekonomiky jsou značně složité z toho důvodu, že současný český právní řád nedefinuje pojem občanský sektor ani sociální ekonomika. Do skupiny subjektů třetího sektoru lze zahrnout občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církve a náboženské společnosti, politické strany a hnutí, zájmová sdružení právnických osob, profesní komory a také družstva, společnosti s ručením omezeným a akciové

⁵⁴Srov. KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1. s. 457.

⁵⁵Srov. KREBS, V., et al. *Sociální politika*. vyd. 4. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1. s. 460.

⁵⁶Cit. DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-1. s. 13.

⁵⁷Srov. DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2006. ISBN 80-7204-428-1. s.20.

společnosti založené podle obchodního zákoníku za jiným účelem než pro dosažení zisku. Do této skupiny lze zařadit i nadace a nadační fondy. V našem právním systému doposud není právně vymezena kategorie veřejné prospěšnosti. Tím není možno jednoznačně brát zřetel na skutečný charakter činnosti těchto subjektů – tedy zda je aktivita provozována s úmyslem ji provozovat nevýdělečně či podnikatelsky.⁵⁸

Limitujícím faktorem zůstává nerozvinutost nevládních institucí a také nezkušenost občanů s přímou hospodářskou demokracií. Přílišná centralizace politické moci je demonstrována nevládním právním rámcem vůči třetímu sektoru, který ztěžuje obnovení občanské společnosti.⁵⁹

I přes tyto výše uvedené problémy se Česká republika přiklání k závěrům Evropské unie v této oblasti. Sociální ekonomika začíná být v Evropské unii stále více uznávanou formou sociálního podnikání. Sociální ekonomika a její subjekty se stávají jednou z hlavních součástí evropské politiky zaměstnanosti. Z pohledu Evropské unie je nesmírně prospěšné propojení veřejné ekonomiky a sociální ekonomiky především na místní úrovni. Jsou definovány čtyři hlavní charakteristiky vztahů na této úrovni:

- nabídka kvalitního zaměstnání
- upevňování sociálního kapitálu
- posilování demokracie
- uplatňování principu partnerství mezi místními úřady a subjekty sociální ekonomiky.⁶⁰

Subjekty sociální ekonomiky hrají významnou roli na místní úrovni. Jsou významné při budování a zlepšování místního sociálního kapitálu, zvyšují

⁵⁸DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2006. ISBN 80-7204-428-1. s. 132.

⁵⁹HUNČOVÁ, M. *Ekonomický rozměr občanské společnosti* st. 44

⁶⁰DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA , 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-1.s. 132.

hodnotu všech sociálních vztahů i místních sítí solidarity v daném regionu a především vytváří silné vztahy mezi různými sociálními skupinami.⁶¹

„Sociální ekonomiku je možno posuzovat jako nástroj vládní sociální politiky, případně jako pomocný nástroj alokace a redistribuce. V organizacích sociální ekonomie v současnosti pracuje v rámci EU cca 8,5 milionu občanů a zaměstnávají cca 10 % obyvatel a jsou významnými poskytovateli sociálních služeb.“⁶²

V sociální ekonomice se spojuje úsilí o ekonomickou efektivitu a konkurenceschopnost s principy sociální odpovědnosti, sociální soudržnosti a podporou regionálního rozvoje. Hodnoty, které se spojují se sociální ekonomikou, vytvářejí příznivé podmínky pro pracovní uplatnění spoluobčanů, kteří mají dlouhodobě obtíže se získáním a udržením pracovního místa. Jedná se o osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené. Tato definice zahrnuje větší rozsah různých skupin osob a naznačuje tak i velký rozsah možností sociální ekonomiky v oblasti zaměstnávání osob ohrožených sociálním vyloučením.⁶³

Za sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené se v oblasti zaměstnanosti označují osoby dlouhodobě nezaměstnané. Důvody dlouhodobé nezaměstnanosti samozřejmě mohou být různé. Absence vzdělání, nízká vzdělanost, nižší úroveň kvalifikace, věk, zdravotní postižení, péče o dítě nebo dlouhodobě těžce zdravotně postiženého člena rodiny, příslušnost k odlišnému sociokulturnímu prostředí. Sociální ekonomika nabízí těmto lidem možnosti, jak získat pracovní uplatnění. Svou nezastupitelnou úlohu zde mají všechny typy sociálně-ekonomických subjektů, tj. družstva, vzájemné společnosti, asociace, nadace. Každý z nich poskytuje lidem specifickou příležitost pro pracovní uplatnění. Některé subjekty jako zaměstnavatelé – kupř. sociální družstva či tzv. družstva invalidů - jiné pomáhají sociálně znevýhodněným osobám najít

⁶¹DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA , 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-1.s. 132.

⁶²Cit. HUNČOVÁ, M. *Ekonomický rozměr občanské společnosti* st. 140

⁶³DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA , 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-1. s. 202.

zaměstnání s tím, že jejich služby často zahrnují i tréninkovou fázi, kdy se tito lidé učí ucházet o zaměstnání a trénují pracovní dovednosti a pracovní návyky.

2.4.1 Subjekty sociální ekonomiky

Tyto služby poskytují především **občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti**.⁶⁴ Tyto subjekty vznikají z potřeb místních obyvatel, a proto mají vždy úzký vztah k regionu, v němž působí. Vznikají a působí v oblastech a regionech, kde nenachází řešení stát ani trh. Pro nalezení optimálních řešení společenských potřeb uzavírají sociálně ekonomické subjekty s institucemi veřejné správy partnerství, která vyústí ve formu finančního příspěvku z různých úrovní veřejné správy na provoz nebo prodej služeb, které subjekt poskytuje místnímu úřadu na základě smluvního zadávání služeb.⁶⁵

Stejně jako ve světě i u nás spočívá největší díl odpovědnosti za boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení na regionálních úrovních. Dochází k provázání spolupráce státních a nestátních organizací při řešení zjištěných problémů. Členové sociálně-ekonomických subjektů, založených na geografické blízkosti, na vzájemném zájmu nebo na sdílených hodnotách, budou mít pro nečleny výhodu v tom, že znají postoje, životní situace, potřeby a problémy lidí v dané komunitě.⁶⁶

Účelem sociálních podniků je obecně ekonomické, sociální a kulturní pozdvižení občanů na základě jejich vlastních svépomocných a vzájemně prospěšných aktivit. Toto se děje vlastní prací, spolurozhodováním na demokratickém principu v případě členství ve sdružení (jeden člen = jeden hlas) a účastí na rozhodování o základních otázkách užitků ekonomiky a rozdělování v rámci podniku. Je také chápán jako svépomocná občanská ekonomická

⁶⁴Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Sagit. Ostrava Hrabůvka. ISBN 978-80-7208-729-1.

⁶⁵Srov. DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA , 2006. 314 s. ISBN 80 7204-428-1. s. 203.

⁶⁶Srov. Sociální podnikání potřebuje také podporu obcí. Moderní obec [online]. 31.3.2010, č.7, [cit. 2010-05-04]. Dostupný z WWW: <http://www.ihned.cz/download/DOT_nwsltr/MODERNI_OBEC_2010_7.pdf>.

aktivita, jejímž účelem je pomoci těm, kdo jsou ohroženi sociálním vyloučením z důvodu nějakého handicapu, včetně ohrožení vyloučením z trhu práce.⁶⁷

Neziskové organizace mají své nezastupitelné místo tím, že posilují pocit sounáležitost, solidarity, důvěry a slouží občanům spoluvytvářet a budovat vlastní sociální kapitál, a tím se také podílet na lepším fungování trhu a demokracie. Zapojují se do veřejné politiky a na rozhodovacím procesu v období mezi volbami. Tím roste jejich úloha v podpoře místního a regionálního rozvoje. Do tohoto procesu se zapojují jako subjekty sociální ekonomiky.⁶⁸

Sociální podniky mohou produkovat jak materiální, tak i nemateriální produkty. Sociální podniky, které se účastní na trhu, mohou obecně dosahovat kladný hospodářský výsledek.⁶⁹

Účelem jejich založení a aktivit však není dosahování zisku, ale užitek přinášející zkvalitnění lidského života, zlepšení životaschopnosti komunit, tj. užitek, který se váže na vloženou práci a který přináší nutnou obživu pro rodinu nebo komunitu prostřednictvím mzdy nebo přímé spotřeby. Základním jádrem je konkrétní ekonomická aktivita, pomáhající zajistit práci pro marginální osoby. Úkolem státu je vytvořit legální příznivé podmínky pro tyto aktivity a pomoci je ze státních prostředků nastartovat.⁷⁰

2.4.2 Pozice místní samosprávy v oblasti sociální ekonomiky

Místní samospráva je tím, kdo poskytuje občanům veřejné služby. Místní samospráva současně řeší problémy, kterým čelí regionální rozvoj. Většina služeb, které poskytuje místní samospráva, má charakter veřejných služeb, které mohou poskytovat jak subjekty veřejné ekonomiky, tak subjekty sociální ekonomiky. V každém regionu se uplatňuje princip partnerství – úzká spolupráce

⁶⁷Srov. HUNČOVÁ, M *Sociální ekonomika a její teoretická východiska* . In Sborník materiálu k mezinárodní konferenci projektu HEFAISTOS. Praha : Občanské sdružení ORFEUS, 2006. ISBN 80 903519-3-X. s. 37-39.

⁶⁸HUNČOVÁ, M. Ekonomický rozměr občanské společnosti. Ústí nad Labem : J.E. Purkyně, 2004. ISBN 80-7044-605-6. s. 118

⁶⁹Srov. HUNČOVÁ, M *Sociální ekonomika a její teoretická východiska* . In Sborník materiálu k mezinárodní konferenci projektu HEFAISTOS. Praha : Občanské sdružení ORFEUS, 2006. ISBN 80 903519-3-X. s. 37-39.

⁷⁰Srov. HUNČOVÁ, M *Sociální ekonomika a její teoretická východiska* . In Sborník materiálu k mezinárodní konferenci projektu HEFAISTOS. Praha : Občanské sdružení ORFEUS, 2006. ISBN 80 903519-3-X. s. 37-39.

státní správy, samosprávy, sociální a tržní ekonomiky. Tento princip se realizuje formou komunitního plánování.⁷¹

Zvláštní úlohu do budoucna budou hrát právě sdružení obcí – mikroregiony. Jako zájmové svépomocné symetrie svého druhu budou pomáhat k užšímu partnerství mezi územní a občanskou samosprávou při řešení veřejných věcí a k partnerství různých sektorů na lokální úrovni.⁷²

2.5 Komunitní plánování

Co se týče terminologie, může být zajímavé připomenout i její proměny. Zatím-co dnes pojem „komunitní plánování“ chápeme jako metodu, která může nalézt uplatnění v různých sférách veřejného života, původně v začátcích plánování sociálních služeb byl tento termín vlastně převzat z anglického sousloví „community planning“. V podmínkách České republiky plánování většinou začínalo v jednotlivých městech, případně svazcích obcí či mikroregionech. V souvislosti s reformou veřejné správy se mnohdy rozšířilo pro celý správní obvod obce s rozšířenou působností nebo obce s pověřeným obecním úřadem.⁷³

Tato metoda umožňuje formovat rozvojové programy a materiály. Do této formy jsou zapojováni všichni, jichž se zpracovává oblast týká. Formou dialogu a vyjednávání k dosažení vzájemně přijatelného cíle, který je všemi účastníky podporován, se tvoří jednotlivé rozvojové materiály. Komunitní plánování zapojuje všechny účastníky systému sociálních služeb (uživatele, poskytovatele, zadavatele).⁷⁴

⁷¹DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-1. s. 154.

⁷²HUNČOVÁ, M. *Ekonomický rozměr občanské společnosti*. Ústí nad Labem : Univerzita J.E.Purkyně, 2004. ISBN 80-7044-605-6. s. 44.

⁷³Cit. BAJER, P. MPSV hodlá i nadále podporovat rozvoj plánování sociálních služeb. Sociální práce [online]. 2009, 1, s. 5 [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.socialnıprace.cz/soubory/socprac0109-090401094002.pdf>>. ISSN 1213-6204.

⁷⁴DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-1. s. 154.

3 Mikroregion Zlatohorsko

Cílem této kapitoly je celkový popis mikroregionu Zlatohorsko a jeho demografický vývoj.

Pozice mikroregionu v rámci okres Jeseník

Mikroregiony hrají v rozvoji venkova významnou roli. Jedná se o sdružení obcí, přebírající aktivitu na místní a regionální úrovni, kam aktivita krajů a centrálních institucí již nedosahuje. Přispívají také k vyrovnávání regionálních disproporcí. z hlediska veřejné správy jsou novým fenoménem. Mají potenciál pro originální a inovativní řešení různých úkolů a nejsou omezovány tradičními, zaběhlými či předepsanými postupy. Mikroregiony jsou zajímavé i z hlediska lidských zdrojů, neboť jsou založeny na iniciativě zezdola. Na jejich chodu se podílejí motivovaní lidé, kteří přitahují aktivizaci soukromého sektoru ve veřejném dění.⁷⁵

Mikroregion Zlatohorsko se nachází v severovýchodní části okresu Jeseník. Svazek obcí vznikl v roce 2001. Svůj název převzal po největší obci mikroregionu Zlaté Hory. V současné době má sdružení šest členských obcí – Zlaté Hory, Hradec – Nová Ves, Mikulovice, Písečná, Supíkovice a Velké Kunětice.⁷⁶

Rozloha mikroregionu je 15.122 ha. tj. 21% rozlohy okresu Jeseník. Obce Hradec-Nová Ves, Velké Kunětice a Supíkovice mají pouze jednu místní část nesoucí název obce. Tři místní části mají obce Mikulovice (Kolnovice, Mikulovice, Široký Brod) a Písečná (Písečná, Studený Zejf, Chebzí). Obec Zlaté Hory je rozdělena na pět místních částí (Zlaté Hory, Dolní Údolí, Horní Údolí, Ondřejovice, Rejvíz).⁷⁷

⁷⁵MAREK. O., *Manuál indikátorů efektivity managementu mikroregionů a MAS*. Dostupné na www.cpkp.cz/pobočky-stc. WD 27-07-1. str 3

⁷⁶MIKROREGION ZLATOHORSKO. *Oficiální internetové stránky*. [online]. Dostupné z <http://www.zlatohorsko.cz/>

⁷⁷INSTITUT ROZVOJE PODNIKÁNÍ, s.r.o.: *Situační analýza Mikroregionu Zlatohorsko*. Ostrava: 2000, s 1

Mikroregion se nachází v chladné oblasti. Krajina se vyznačuje vysokými hodnotami přírodních složek s méně zjevnými vlivy hospodářských aktivit. Proto je téměř celé území mikroregionu součástí Chráněné krajinné oblasti Jeseníky.⁷⁸

Velká část původních lesních porostů byla sice nahrazena druhově skromnou skladbou dřevin – převážně smrkovými porosty, avšak zalesnění v této oblasti je velmi významné a přesahuje 56 % pokryvnosti území. V mikroregionu značně převyšuje nezemědělská půda půdu zemědělskou, což je opačný poměr než ve zbytku České republiky. Je to dáno především hornatostí a zalesněností celého území.⁷⁹

3.1 Demografické vymezení mikroregionu Zlatohorsko

Celkový počet obyvatel mikroregionu Zlatohorsko byl podle statistických údajů k 1. 1. 1999 – 10 010 osob, tj. 23,4 % z počtu obyvatel okresu Jeseník. Počet obyvatel v mikroregionu Zlatohorsko se snižuje. Podle statistických údajů k 1. 1. 2010 je počet obyvatel 9 574. Hustota obyvatel mikroregionu je velice nízká a činí cca 66 obyvatel na 1 km², což je způsobeno jeho geomorfologickým charakterem.⁸⁰

Počet, průměrný věk, produktivní obyvatelstvo v mikroregionu Zlatohorsko k 1.1.1999 – tab. č. 3 (zdroj: Český statistický úřad Ostrava)

	Počet obyvatel	Průměrný věk	Produktivní obyvatelstvo	Produktivní obyv. v %
Zlaté Hory	4593	35,6	3085	67,16
Hradec-Nová Ves	335	39,5	200	59,70
Mikulovice	2696	35,9	1750	64,91
Písečná	1052	35,8	727	69,11
Supíkovice	700	36,9	435	62,14
Velké Kunětice	634	36,3	422	66,56
Mikroregion	10 010	36,8	6619	66,12

⁷⁸INSTITUT ROZVOJE PODNIKÁNÍ, s.r.o.: *Situační analýza Mikroregionu Zlatohorsko*. Ostrava: 2000, s 1

⁷⁹INSTITUT ROZVOJE PODNIKÁNÍ, s.r.o.: *Situační analýza Mikroregionu Zlatohorsko*. Ostrava: 2000

⁸⁰INSTITUT ROZVOJE PODNIKÁNÍ, s.r.o.: *Situační analýza Mikroregionu Zlatohorsko*. Ostrava: 2000 s. 7-9.

Počet, průměrný věk, produktivní obyvatelstvo v mikroregionu Zlatohorsko k 1.1.2002 – tab. č. 4

	Počet obyvatel	Průměrný věk	Produktivní obyvatelstvo	Produktivní obyv. v %
Zlaté Hory	4491	37,7	3006	66,93
Hradec-Nová Ves	305	39,3	182	59,67
Mikulovice	2790	37,7	1770	63,44
Písečná	1068	36,9	731	68,45
Supíkovice	669	38,2	432	64,50
Velké Kunětice	653	35,4	439	67,23
Mikroregion	9976	37,5	6560	65,00

Zdroj: Český statistický úřad Jeseník a Ostrava⁸¹

Z výše uvedených přehledů vyplývá, že největší počet obyvatel v mikroregionu je v obci Zlaté Hory (43,6 % obyvatel mikroregionu), naopak nejméně v obci Hradec-Nová Ves (3,34% obyvatel mikroregionu). Poměr produktivního obyvatelstva ve všech obcích mikroregionu se pohybuje v rozmezí 63-67 %, s výjimkou obce Hradec-Nová Ves, kde je poměr produktivního obyvatelstva pouze 59,7 %. k 1. 1. 2002 bylo nejmladší obyvatelstvo mikroregionu v obci Velké Kunětice s průměrným věkem 35,4 let, nestarší obyvatelstvo je v obci Hradec-Nová Ves s průměrným věkem 39,3roku.⁸²

Pro orientaci uvádím data o počtu obyvatel v jednotlivých obcích mikroregionu Zlatohorsko ve čtyřech obdobích. V souvislosti se stále rostoucí nezaměstnaností a poměrně nízkou možností uplatnění odborných dělnických profesí lze předpokládat, že odliv obyvatelstva bude i nadále vzrůstat.⁸³

⁸¹Obyvatelstvo [online]. 2002 [cit. 2010-04-04]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2002edicniplan.nsf/publ/1301-02-k_1_1_2002>.

⁸²Mikroregion Zlatohorsko. *Analýza cílových skupin projektu Integrace sociálně vyloučených*. Zlaté Hory. 2010.

⁸³ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanost v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

Již dnešní údaje nesou jistou míru zkreslenosti, neboť řada absolventů středních a vysokých škol hledá uplatnění mimo náš region, a mimo region také bydlí. Údaj o trvalém bydlišti se však nemění.⁸⁴

Počet obyvatel v jednotlivých obcích mikroregionu Zlatohorsko - tab. č. 5

Počet obyvatel	K 31. 12. 1990	K 31. 12. 2000	K 31. 12. 2008	K 31. 12. 2009
Zlaté Hory	4695	4547	4245	4176
Hradec-Nová Ves	285	315	308	320
Mikulovice	3060	2718	2702	2746
Písečná	1112	1060	1047	1027
Supíkovice	1326	657	711	715
Velké Kunětice(1991)	576	662	597	590
Mikroregion	11 054	9 959	9 610	9 574⁸⁵
Okres Jeseník (1991)	42635	42597	41404	41255

Zdroj: Český statistický úřad⁸⁶

3.2 Nezaměstnanost v mikroregionu Zlatohorsko

Zlatohorský mikroregion patří v rámci působnosti Úřadu práce Jeseník k mikroregionu s vysokou nezaměstnaností. Pro přehlednost uvádím údaje o míře nezaměstnanosti v mikroregionu dle správního obvodu vždy k 31. 12. příslušného roku:⁸⁷

Přehled míry nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko – tab. č. 6

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Míra nezaměstnanosti	17,4%	14,6%	10,4%	10,7%	14,5%

Zdroj: informace Úřadu práce v Jeseníku⁸⁸

⁸⁴Z rozhovoru s paní Simonou Zálešákovou, evidence obyvatel MěÚ Zlaté Hory

⁸⁵Mikroregion Zlatohosko. *Analýza cílových skupin projektu Integrace sociálně vyloučených*. Zlaté Hory. 2010.

⁸⁶Český statistický úřad. Obyvatelstvo [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2002edicniplan.nsf/publ/1301-02-k_1_1_2002>.

⁸⁷ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanost v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

⁸⁸Úřad práce [online]. 2010 [cit. 2010-02-11]. Úřad práce. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/>>.

V průběhu počátku letošního roku došlo k dalšímu zvyšování míry nezaměstnanosti v mikroregionu na současných 15,9% (k 28. 2. 2010), v okrese Jeseník na 19,6 %. Tato skutečnost se projevuje také na mém pracovišti v souvislosti s poskytováním dávek pomoci v hmotné nouzi. Prodlužuje se doba pobírání dávek, zvyšuje se počet příjemců sociálních dávek, přibývají lidé, kteří nejsou zvyklí žádat o podpory a následně ještě hůře o sociální dávky pomoci v hmotné nouzi. Často se setkáváme s osobami s odborným vzděláním a praxí, u nichž je případná změna profese velmi obtížná. V souvislosti se stoupajícím trendem nezaměstnanosti se také zvyšuje počet dlouhodobě nezaměstnaných.⁸⁹

Okres Jeseník, ve kterém se mikroregion Zlatohorsko nachází, má v současné době nejvyšší míru nezaměstnanosti v celé České republice. Zlatohorsko vykazuje v rámci okresu nejvyšší meziroční nárůst míry nezaměstnanosti, tj. 4, 2 %. Z monitoringu nejvýznamnějších zaměstnavatelů v regionu, který provádí Úřad práce, vyplývá, že v průběhu roku 2010 se dá očekávat další snižování zaměstnanosti u těchto zaměstnavatelů. K 1. 1. 2010 bylo pro nezaměstnané vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce v rámci mikroregionu hlášeno pouze osm volných míst. Na jedno volné pracovní místo připadá 54 uchazečů o zaměstnání.⁹⁰

Největší růst uchazečů o zaměstnání v porovnání s rokem 2008 byl zaznamenán u stupně vzdělání střední odborné (vyučen). Problémovou skupinou se jeví uchazeči o zaměstnání ve věkové skupině 45 – 49 let.⁹¹

V současné době roste podíl nezaměstnaných absolventů na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání, v mikroregionu je bez zaměstnání 51 absolventů škol a středních učilišť. Jedná se především o absolventy se vzděláním v oborech hotelnictví, turismus a cestovní ruch. Je to dáno strukturou školských zařízení

⁸⁹ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanost v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

⁹⁰Úřad práce. Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocní_zpravy>.

⁹¹Úřad práce. Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocní_zpravy>.

v rámci okresu Jeseník a malou schopností trhu práce přijímat nové absolventy bez náležité praxe.⁹²

Dlouhodobě problémovou skupinou jsou starší osoby – uchazeči ve věku nad 50 let. Ti se zaměstnavatelům jeví jako neperspektivní vzhledem k menší adaptabilitě a nižší úrovni počítačových dovedností, znalosti cizích jazyků apod. Značný nárůst byl zaznamenán u uchazečů s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace. Ti jsou v případě propouštění nejohroženější skupinou. Je zaznamenán i výrazný nárůst uchazečů o zaměstnání ukončováním samostatné výdělečné činnosti. Z citované zprávy úřadu práce vyplývá, že příznivý vývoj v zaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko v roce 2009 byl zastaven vlivem hospodářské krize. Tento faktor se projevil poklesem obyvatel o 213 osob a současně došlo k nárůstu uchazečů o zaměstnání o 99 osob.⁹³

Přehled míry nezaměstnanosti, počet nezaměstnaných a volných pracovních míst dle jednotlivých obcí mikroregionu Zlatohorsko k 1. 1. 2010 – tab. č. 7

Obec	Míra nezaměstnanosti	Počet nezaměstnaných	Počet volných pracovních míst
Zlaté Hory	14,5	331	3
Hradec-Nová Ves	17,0	23	0
Mikulovice	13,8	188	0
Písečná	15,8	87	0
Supíkovice	18,9	67	5
Velké Kunětice	18,0	61	0

Zdroj: Úřad práce v Jeseníku⁹⁴

Ze zveřejněných údajů Úřadu práce v Jeseníku není možno zjistit celkový počet dlouhodobě nezaměstnaných osob v mikroregionu. Jsou zveřejňovány

⁹²Úřad práce. Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocní_zpravy>.

⁹³Úřad práce. Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocní_zpravy>.

⁹⁴Úřad práce [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Úřad práce. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/>>.

pouze počty dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. 2009 ve dvou věkových kategoriích, do 20-ti let věku a nad 50 let věku. Z těchto údajů je možno vyčíst, že v mikroregionu Zlatohorsko je pouze v těchto dvou věkových kategoriích dlouhodobě nezaměstnáno celkem 253 osob, což činí 33,42 %. Vzhledem k celkové situaci v rámci České republiky je tedy možno odvodit, že dlouhodobá nezaměstnanost je nad celorepublikovou úrovní, stejně jako celková míra nezaměstnanosti, která je v současné době nejvyšší v rámci České republiky.⁹⁵

⁹⁵Úřad práce. Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocnizpravy>.

4 Uplatňované nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v mikroregionu Zlaté Hory

V mikroregionu Zlatohorsko jsou uplatňovány jednotlivé nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. V rámci aktivní politiky zaměstnanosti a operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost bylo v roce 2009 v mikroregionu Zlatohorsko vytvořeno celkem 188 pracovních míst.⁹⁶

4.1 Rekvalifikace

Nejvyužívanějším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti podle počtu uchazečů o zaměstnání jsou rekvalifikace.⁹⁷ Ta slouží především pro aktivizaci a zlepšení možností pracovního uplatnění dlouhodobě nezaměstnaných osob.

Úřad práce ji používá při přechodu uchazečů o zaměstnání do jiných profesí a také k získávání doplňkových osvědčení, bez nichž jsou uchazeči při hledání pracovního uplatnění v některých pracovních profesích znevýhodněni. Jednalo se o kurzy řidič motorového vozíku, dřevorubec, strojník stavebních strojů, projektový manažer, obsluha křovinořezu, řezání kyslíkem, obsluha motorové pily, svářeč kovů, obsluha PC, strojník – obsluha vleku, strojník – obsluha zasněžování.⁹⁸

4.2 Příspěvek na vytvoření nového pracovního místa

Stěžejní jsou programy pro tvorbu nových pracovních míst. Příspěvky na vytvoření nových pracovních míst jsou využívány pro podporu větších projektů, kdy vznikají nová pracovní místa. Jde především o místa v podnikatelské sféře, která bývají zachována i po vyčerpání dotace. Úřadem práce jsou podporována formou příspěvků na vyhrazená pracovní místa. V 1. pololetí 2009 byla

⁹⁶Úřad práce. *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocnizpravy>.

⁹⁷Úřad práce. *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocnizpravy>.

⁹⁸Úřad práce. *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocnizpravy>.

vytvořena 3 pracovní místa (velkoobchod-maloobchod, truhlářství, lektorská činnost). Ve 2. pololetí roku 2009 se jednalo v rámci mikroregionu o 8 pracovních míst (prodavač, řezník, administrativní pracovník a vedoucí střediska).⁹⁹ Z důvodu, že se daří vytvářet nová pracovní místa, je tento nástroj aktivní politiky zaměstnanosti nesmírně důležitý.

4.3 Příspěvek na společensky účelná pracovní místa

Dále byly poskytovány Úřadem práce v Jeseníku příspěvky na společensky účelná pracovní místa, zřizovaná pro uchazeče o zaměstnání, kde průměrná doba účasti úřadu práce na podpoře vyhrazeného pracovního místa činila 6,3 měsíce a průměrná výše příspěvku na celkové mzdové náklady, včetně sociálního a zdravotního pojištění činila 13 641 Kč za měsíc. Vzniklo tak 12 pracovních míst, které byly vytvořeny při realizaci projektu Ski areál Příčná ve Zlatých Horách. Jednalo se o pracovní místa strojník, vlekač, dělník při údržbě strojů a zařízení.¹⁰⁰

4.4 Společensky účelná pracovní místa za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti

Dalším nástrojem bylo vytváření společensky účelných pracovních míst za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Za tímto účelem byla v mikroregionu vytvořena 3 pracovní místa. Jednalo se o činnosti zednictví, pořádání kurzů a dělník autoopravny.¹⁰¹

Příležitost k založení samostatné živnosti je pro dlouhodobé příjemce dávek prakticky nereálná. Vesměs jejich celková sociální situace neumožňuje hradit náklady, které jsou nutné pro založení živnosti.

⁹⁹Úřad práce. *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocní_zpravy>.

¹⁰⁰Úřad práce. *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocní_zpravy>.

¹⁰¹Úřad práce. *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocní_zpravy>.

4.5 Veřejně prospěšné práce

Značná část prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti byla využívána na podporu veřejně prospěšných prací. O příspěvek na vznik pracovních míst veřejně prospěšných prací požádaly všechny obce mikroregionu. V průběhu roku 2009 bylo v rámci mikroregionu vytvořeno 41 míst v rámci aktivní politiky zaměstnanosti Úřadu práce v Jeseníku a 55 míst z operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Přehled uzavřených pracovních smluv – veřejně prospěšné práce v roce 2010 dle jednotlivých obcí mikroregionu – informace k 30.4. 2010 – tab. č. 8

Obec	Počet smluv VPP r.2010	Délka prac. smlouvy
Zlaté Hory	15	6 měsíců
Hradec-Nová Ves	8	6 měsíců
Mikulovice	9	6 -7 měsíců
Písečná	9	6 měsíců
Supíkovice	9	6 měsíců
Velké Kunětice	6	6 měsíců

Zdroj: informace podány pracovníky jednotlivých Obecních úřadů

O tento nástroj aktivní politiky zaměstnanosti – veřejně prospěšné práce - zájem neustále stoupá. Organizace přijímají dlouhodobě nezaměstnané osoby do pracovního poměru na základě písemného doporučení úřadu práce. Pro řadu dlouhodobých příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi, je to při současné situaci na trhu práce ve zdejším mikroregionu, jediná příležitost pracovat za mzdu. I přes poměrně vysoký počet takto vytvořených pracovních míst je velké množství neuspokojených zájemců. To svědčí o tom, že lidé mají zájem pracovat, ale místní trh práce je takový, že jim stabilní práci nemůže nabídnout. Smlouvy na příspěvky na veřejně prospěšné práce uzavírají s Úřadem práce v Jeseníku prakticky pouze obce.

Po ukončení výkonu veřejně prospěšných prací se však převážná většina osob vrací zpět do systému sociálního zabezpečení. V některých případech vzniká nárok na podporu v nezaměstnanosti, poté je znovu obnoven systém vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi.

4.6 Motivační kurzy - forma rekvalifikace

Příjemci, kteří setrvávají na dávkách pomoci v hmotné nouzi delší dobu než 6 měsíců, bývají úřadem práce vyzváni k účasti na různých motivačních kurzech v oblasti komunikačních dovedností, základů společenského chování, způsobu hledání zaměstnání apod. Cílem motivačních kurzů je dlouhodobě nezaměstnané vést k vyšší aktivitě při hledání zaměstnání. Tyto opakované aktivity jsou však dlouhodobými příjemci často brány jako pouhá povinnost něco vykonat.

4.7 Individuální akční plán úřadu práce

Slouží ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce. Jedná se o dokument, který vypracovává úřad práce za součinnosti uchazeče o zaměstnání a obsahem je stanovení postupu a časového harmonogramu k plnění jednotlivých opatření na zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce. Při určování obsahu individuálního akčního plánu se vychází z dosažené kvalifikace, zdravotního stavu, možností a schopností uchazeče o zaměstnání. Individuální akční plán musí být úřadem práce vypracován vždy, pokud je uchazeč o zaměstnání veden v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než pět měsíců. Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytnout součinnost úřadu práce při vypracování individuálního akčního plánu, jeho aktualizaci a vyhodnocování.¹⁰² Již v této době, tj. po pěti měsících nezaměstnanosti, se dá ve většině případů posoudit, jaké jsou další možnosti uchazeče o zaměstnání a zda je uchazeč uplatnitelný na trhu práce.

¹⁰²Zákon 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Jedná se o další nástroj pro zlepšení a zdůraznění zájmu o spolupráci s úřadem práce, který je uplatňován od ledna 2009. Zde jsou konkrétně zmapovány představy uchazeče o zaměstnání, jeho preference, dosud získané dovednosti, získaná profesní osvědčení jako např. práce ve výškách, s křovinořezem, informace o řidičském oprávnění apod. Tyto ucelené informace a současně představy uchazeče pak dávají poměrně jasný obraz o možnostech uplatnění. Aktivizační plány sepisované úřadem práce nahradily individuální plány, které byly sepisovány sociálními pracovníky v rámci poskytovaných dávek o pomoci v hmotné nouzi. Pro sociální práci s osobami dlouhodobě nezaměstnanými mají ucelené informace individuálního akčního plánu významnou roli, neboť poukazují na další možnosti klientova osobního rozvoje.

4.8 Veřejná služba v mikroregionu Zlatohorsko

Tento motivační prvek zákona o pomoci v hmotné nouzi je využíván nepravidelně, a to i přesto, že všichni příjemci dávek mají ze strany obcí mikroregionu možnost uzavřít smlouvu o veřejné službě, a to nejen v kmenové obci. Např. 6 osob dlouhodobě nezaměstnaných z obce Velké Kunětice, odpracovalo veřejnou službu v okresním městě Jeseníku. I po uzavření smlouvy o veřejné službě bývá však docházka nepravidelná a výše dávek se tak neustále pohybuje od částky ve výši existenčního minima, 2 020 Kč na měsíc, až po částku zvýšenou o bonus za výkon veřejné služby a aktivní přístup při hledání případného vhodného zaměstnání, tj. na maximální částku cca 3 500 Kč pro jednotlivce.¹⁰³ Trvalá spolupráce klientů s úřadem práce je základní podmínkou pro nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi. Ze strany sociálních pracovníků dávek pomoci v hmotné nouzi neustále sledována. V praxi se již však ukazuje, že o tuto službu mají převážný zájem občané, u kterých nejsou výrazné problémy s pracovní morálkou, mají další vnitřní motivaci a současně finanční motivaci. S touto skupinou dlouhodobě nezaměstnaných osob je možno dále dobře spolupracovat. Naopak osoby, které nemají zájem o veřejnou službu, mají ve

¹⁰³Zákon č. 110/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

většine případů negativistický pohled jak na svůj vlastní osobní život, tak i na perspektivu dalšího zaměstnání.

Přehled o výkonu veřejné služby v jednotlivých obcích mikoregionu Zlatohorsko k 31. 3. 2010 – tab. č. 9

Obec	Počet uzavřených smluv VS
Zlaté Hory	18 – zřízena obcí
Hradec-Nová Ves	1 – zřízena obcí
Mikulovice	17 - zřízena obcí
Písečná	4 (z toho 1 osoba z Velkých Kunětic)
Supíkovice	Do 31. 3. 2010 vykonávána VS v Jeseníku – 3 osoby. Od 1.4.2010 zřízena obcí.
Velké Kunětic	0

Zdroj: informace podány pracovníky jednotlivých Obecních úřadů

4.9 Sociální podnikání

Jednou z forem snižování dlouhodobé nezaměstnanosti v mikoregionu Zlatohorsko je formování regionálního sociálního podniku. S tímto projektem se snažilo prosadit občanské sdružení Soužití 2005, o.p.s. Mikulovice.¹⁰⁴ Projekt neměl širší podporu v rámci mikoregionu Zlatohorsko, a nebyl v rámci komunitního plánování na Jesenicku v období 2007 – 2010 zařazen do rozšiřování stávajících sociálních služeb. V současném období, kdy se tvoří komunitní plán sociálních služeb na Jesenicku na období 2011 – 2013, je již této problematice věnována větší pozornost jasnou specifikací opatření a základních činností pro vznik sociálního podniku. Práce na přípravách komunitního plánu

¹⁰⁴ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti v mikoregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

Jesenicka na období 2011 – 2013 jsou v současné době pouze na počátku.¹⁰⁵ Pro řešení dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko je tato aktivita velmi významná. Hlavní aktéři komunitního plánování na Jesenicku vyzývají představitele jednotlivých obcí celého okresu Jeseník, do jehož působnosti je mikroregion Zlatohorsko začleněn, k širší spolupráci na přípravě komunitního plánu Jesenicka pro nastávající období.

Vedení mikroregionu je přesvědčeno, že rozvoj této oblasti je možno zajistit růstem turismu. Region má spoustu přírodních zdrojů, které přitahují mnoho turistů. To je bohatství, jehož zdroj sám o sobě mnoho neznamena. Je nutné tuto činnost organizovat tak, aby se rozšiřoval okruh turistů nejen z České republiky, kteří budou mít zájem tuto oblast širěji poznávat.¹⁰⁶ Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, regionální školství produkuje absolventy se zaměřením pro cestovní ruch, kteří zde v současné době nenacházejí pracovní uplatnění. Tito mladí lidé by měli být podporováni při vlastních aktivitách se zaměřením na rozvoj cestovního ruchu a turismu na Zlatohorsku. K tomu je zapotřebí vtáhnout do regionu konkrétní skupinu podnikatelů (sít' provozovatelů v cestovním ruchu), nebo výrazněji motivovat mladé a perspektivní lidi k výkonu samostatné výdělečné činnosti v oborech souvisejících s cestovním ruchem.

V nedávné minulosti se v mikroregionu vyskytovala družstva, která soustřeďovala handicapované osoby. V našich podmínkách to bylo družstvo META s výrobním programem pro handicapované osoby se zdravotním postižením, pracujícím v systému dnešních chráněných dílen. Taktéž zde působilo komunální družstvo, kde se soustředili místní řemeslníci, vykonávající kupř. stolařské, sklenářské, elektrikářské, zahradnické, klempířské, dlaždičské, kamenické, zednické, kominické, malířské a natěračské práce. Všechny tyto činnosti byly po roce 1991 zprivatizovány a komunální družstvo zaniklo. I když si určitá část řemeslníků zřídila živnosti, většinou tuto činnost vykonávala v souběhu s hlavním zaměstnáním. Postupem času se tyto řemeslné živnosti

¹⁰⁵Informace z pracovní skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením a sociálně vyloučených osob

¹⁰⁶Viz rozhovor s ing. Milanem Rácem – starostou města Zlaté Hory – viz ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

z našeho mikroregionu vytrácejí a služby jsou v současné době centralizovány v okresním městě Jeseník. Právě zde existuje nesmírný potenciál pro rozvoj těchto řemesel a služeb v rámci sociálního podniku.

Závěr

V této bakalářské práci byl završen kompletní náhled na nezaměstnanost a dlouhodobou nezaměstnanost v mikroregionu Zlatohorsko. Práce jako taková je vlastní téměř všem lidem. Práce a sní související zaměstnání je běžným morálním projevem k získávání finančních prostředků pro zabezpečování výživy, základních lidských potřeb a statků. Zaměstnání a vztahy v něm mají společně s rodinnou výchovou určující vliv na vytváření mezilidských vztahů a formování osobnosti člověka. V případě, že člověk zaměstnání dlouhodobě nemá, ztrácí se u něj pocit důvěry ve svou vlastní osobu a výrazně se oslabuje jeho sociální kapitál. Dlouhodobě nezaměstnané osoby velmi často provází životem negativní náhled na vlastní osobu a na celou společnost. Tyto pocity zažívá většina osob, které zaměstnání ztratí, nebo v ještě horším případě je po dokončení přípravy na budoucí povolání a studií nenacházejí. Daný problém se stupňuje v závislosti na délce doby nezaměstnanosti. Obdobné pocity mají i lidé po skončení své aktivní kariéry a odchodu do důchodu.

Základní metodou pro vznik této práce byla analýza. S využitím odborné literatury byly v první kapitole popsány základní pojmy, tj. nezaměstnanost, její základní druhy a příčiny. Zvláštní zřetel byl věnován dlouhodobé nezaměstnanosti a její charakteristice. Dále byla věnována pozornost definicím a základní charakteristice dlouhodobě nezaměstnaných. V závěru první kapitoly byla provedena analýza dlouhodobé nezaměstnanosti v České republice. Bylo zjištěno, že dlouhodobá nezaměstnanost se podílí na celkové nezaměstnanosti cca 50 %. Tento stav se příliš nemění při zvyšování či snižování celkové nezaměstnanosti. Převážnou většinu dlouhodobě nezaměstnaných osob tvoří osoby s nízkým vzděláním, v předdůchodovém věku, ženy s malými dětmi a handicapované osoby. Zvláštní skupinu tvoří lidé s kumulovanými osobními a sociálními problémy. Zjišťování a definování základních skupin dlouhodobě nezaměstnaných osob bylo pro mne přínosné k další práci na úseku dávek pomoci v hmotné nouzi.

Zjišťování dostupných nástrojů a východisek pro řešení dlouhodobé nezaměstnanosti v rámci České republiky bylo předmětem druhé kapitoly této práce. Současně byly vyhledány další možnosti, které jsou k dispozici pro udržení práceschopnosti dlouhodobě nezaměstnaných osob. Nejdříve byly popsány obecné náhledy na řešení nezaměstnanosti a z nich bylo zjištěno, že všechny teoretické náhledy vidí možnosti rozvoje pracovních příležitostí pouze při rozvoji ekonomického růstu. Dále byla soustředěna pozornost na zjišťování struktury politiky zaměstnanosti v České republice a na to, jaké zdroje jsou k tomu využívány. Popsala jsem základní funkce, které zajišťují úřady práce jako realizátoři státní politiky zaměstnanosti.

Zvláštní pozornost byla věnována nástrojům aktivní politiky zaměstnanosti a zjišťování jejich přínosů. Popsána je i role sociální práce, která souvisí s řešením dlouhodobé nezaměstnanosti. Vědomí, že i sociální práce je nezbytným aktivizačním nástrojem především v souvislosti s poradenstvím, rozšířilo můj náhled na tuto problematiku.

Současně bylo poukázáno na skutečnost, že především občané s kumulovanými osobními a sociálními problémy si vytvářejí svůj osobitý životní styl, založený na pravidelném příjmu sociálních dávek. Byl charakterizován nově zavedený nástroj pro udržení práceschopnosti dlouhodobě nezaměstnaných osob -veřejná služba.

Z dostupné literatury a odborných pramenů bylo zjišťováno, jak se na řešení tohoto problému může podílet sociální ekonomika a vznikající subjekty sociální ekonomiky. Bylo analyzováno, že subjekty sociální ekonomiky mohou mít nesmírný přínos pro rozvoj regionální zaměstnanosti, a to především pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. Pro rozvoj těchto subjektů bude rozhodující znalost této problematiky, silná pozice a aktivita místní samosprávy, včetně sdružení obcí –mikroregionů. Jako nástroj pro tvorbu těchto subjektů a formulaci rozvojových programů v této oblasti je možno využívat komunitního plánování.

Ve třetí kapitole byl proveden popis mikroregionu Zlatohorsko včetně jeho demografického vývoje a vývoje nezaměstnanosti v mikroregionu. Z něj vyplývá, že se snižuje počet obyvatelstva, zvyšuje se průměrný věk zdejšího obyvatelstva a současně se snižuje procentní podíl produktivního obyvatelstva. Značná část, především mladšího obyvatelstva s vyšším vzděláním, která zde má trvalé bydliště, dojíždí trvale za prací mimo tento region. Míra nezaměstnanosti v mikroregionu je kolísavá. Po příznivém vývoji v letech 2007 a 2008 se i v tomto mikroregionu projevuje globální krize a nezaměstnanost výrazně roste. Meziročně o 4,2 %. Absolventi škol, které jsou umístěny ve zdejším regionu, nacházejí pracovní uplatnění velmi těžce. Volná místa v mikroregionu se vyskytují jen sporadicky.

Ve čtvrté kapitole byly podrobně zjišťovány používané nástroje pro řešení dlouhodobé nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohorsko, včetně jejich míry úspěšnosti. Byly nastíněny i další možnosti, kterých by bylo možno do budoucna pro řešení této problematiky využít. Nejpoužívanějším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti jsou rekvalifikace, které slouží ke zlepšení pracovního uplatnění nezaměstnaných zvyšováním kvalifikačních předpokladů. Důležitým nástrojem je poskytování příspěvku na vytvoření nového pracovního místa. Většinou jsou tato pracovní místa nejen vytvořena, ale většina z nich je zachována po delší čas. To lze považovat za velmi pozitivní. Dalším nástrojem je poskytování příspěvku na společensky účelná pracovní místa. Bez poskytnutí tohoto příspěvku by nebyla možná realizace projektu pro rozvoj cestovního ruchu - Ski areál Příčná ve Zlatých Horách. Málo byla využívána možnost vytvoření společensky účelných pracovních míst za účelem samostatné výdělečné činnosti. To vyplývá především z malé cílevědomosti a ztráty víry ve vlastní schopnosti dlouhodobě nezaměstnaných.

Především pro udržení práceschopnosti dlouhodobě nezaměstnaných byl ve značné míře využíván další nástroj - vytváření veřejně prospěšných prací. Tento nástroj využívali všechny obce v mikroregionu Zlatohorsko. Tento nástroj však nezajišťuje nezaměstnaným osobám stabilní práci. Určitým motivačním projevem je zavedení institutu veřejných prací. Také nemá stabilizační charakter,

ale dává možnost vlastním přičiněním si zvýšit své finanční prostředky. Využívanými aktivačními nástroji, uplatňovanými v mikroregionu jsou dále motivační kurzy a individuální akční plány. Tento nástroj se používá ke zvýšení vlastní aktivity dlouhodobě nezaměstnaných osob při hledání zaměstnání, resp. pro zlepšení transparentnosti představ uchazečů o zaměstnání, pro získání nového pracovního uplatnění.

Velký prostor se nabízí v rámci formování regionálního sociálního podniku. Tento subjekt by měl být schopen zaměstnávat především osoby dlouhodobě nezaměstnané v jednoduchých pracovních činnostech, nenáročných na profesní odbornost a vzdělání. Přitom vzniká potřeba rozsáhlejšího rozvoje občanské společnosti a větší zainteresovanost místních samospráv a zapracování projektu na vznik sociálního podniku v rozvojových plánech mikroregionu Zlatohorsko.

Jak již bylo v mé absolventské práci uvedeno, jedná se o mikroregion, který je periferní oblastí. Navíc je poznamenán odsunem původních obyvatel a ztrátou historických souvztažností. Po roce 1989 zde probíhaly v rámci místního trhu rozsáhlé strukturální změny, což znamenalo ztrátu zaměstnání pro mnoho zdejších obyvatel. I přesto mikroregion Zlatohorsko vytváří projekty vedoucí ke změně místní infrastruktury a zvýšení zaměstnanosti. Především znalost místních podmínek a partnerství všech subjektů jistě v budoucnosti povede ke specifickému rozvoji tohoto území, nejlépe se zaměřením na rozvoj cestovního ruchu.

Začleňování dlouhodobě nezaměstnaných osob do stabilního pracovního procesu bude proces velmi složitý a časově náročný. Společně s uplatňováním všech dostupných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, které jsou v současné době využívány, a dalších aktivit, především ze strany neziskového sektoru, povede ke zkvalitnění práce s dlouhodobě nezaměstnanými a k jejich návratu do pracovního procesu.

Bibliografický seznam

Literatura

- BUCHTOVÁ, B. a kolektiv, *Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém*. Grada Publishing, a.s. 2002. ISBN 80-247-9006-8.
- DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Brno : Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2006. 314 s. ISBN 80-7204-428-1
- ENGLIŠ, K. *Národní hospodářství (Příručka)*. Brno. Nakladatelství Fr. Borový Praze. 1924.
- HORA, O. *Strategie dlouhodobě nezaměstnaných*. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2008. ISBN 978-80-87007-98-3.
- HUNČOVÁ, M. *Sociální ekonomika a její teoretická východiska* . In Sborník materiálu k mezinárodní konferenci projektu HEFAISTOS. Praha : Občanské sdružení ORFEUS, 2006. ISBN 80 903519-3-X.
- HUNČOVÁ, M. *Ekonomický rozměr občanské společnosti*. Ústí nad Labem : J.E. Purkyně, 2004. ISBN 80-7044-605-6.
- KREBS, V., et al. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha : Aspi, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-276-1
- MAREŠ, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*, Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-08-03. 3. vydání. 2002.
- MAREŠ, P.; VYHLÍDAL, J.; SIROVÁTKA, T. *Nezaměstnaní na trhu práce*. Brno : VÚPSV, 2002.
- MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi*. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- NĚMEC, O., *Lidské zdroje na trhu práce*. VŠE Praha , nakladatelství Oeconomia. 2002. ISBN 80-245-0350-6
- SIROVÁTKA, T., et al. *Zhodnocení rozsahu, cílenosti a účinků programů aktivní politiky zaměstnanosti*. Brno : VÚPSV, 2004

Prameny

Informace z pracovní skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením a sociálně vyloučených osob – vlastní poznatky

INSTITUT ROZVOJE PODNIKÁNÍ, s.r.o.: *Situační analýza Mikroregionu Zlatohorsko*. Ostrava: 2000,

KONUPKOVÁ, L; MIKŠOVÁ, L; ŠILHA, M.: *Dlouhodobá nezaměstnanost a hystereze na trhu práce*. Praha, 2007 [cit. 2010-04-28]. Dostupné z WWW: <<http://nb.vse.cz/~LAPACEKM/Prace/1430/hystereze.pdf>>.

MAREK. O., *Manuál indikátorů efektivity managementu mikroregionů a MAS*. Dostupné na www.cpkp.cz/pobočky-stc. **WD 27-07-1**

Mikroregion Zlatohorsko. Analýza cílových skupin projektu Integrace sociálně vyloučených. Zlaté Hory. 2010.

Usnesení vlády ČR 418/1999 o Národním plánu zaměstnanosti

Zákon č. 110/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. ÚZ 734. Ostrava Sagit. ISBN 978-80-7208-750-1.

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Sagit. Ostrava Hrabůvka. ISBN 978-80-7208-729-1.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

ZONDLÁKOVÁ, A. *Příčiny a důsledky dlouhodobé nezaměstnanost v mikroregionu Zlatohorsko*. (připravovaná absolventská práce na Caritas-VOŠ Olomouc, termín odevzdání duben 2010).

Rozhovory

Z rozhovoru s ing. Milanem Rácem – starostou města Zlaté Hory

Z rozhovoru s paní Simonou Zálešákovou, evidence obyvatel MěÚ Zlaté Hory

Internetové zdroje

- BAJER, P. MPSV hodlá i nadále podporovat rozvoj plánování sociálních služeb. Sociální práce [online]. 2009, 1, s. 5 [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.socialniproce.cz/soubory/socprac0109-090401094002.pdf>>. ISSN 1213-6204
- Český statistický úřad. Obyvatelstvo [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW:<http://www.czso.cz/csu/2002edicniplan.nsf/publ/1301-02-k_1_1_2002>.
- MIKROREGION ZLATOHOŘSKO. *Oficiální internetové stránky*. [online]. Dostupné z <http://www.zlatohorsko.cz/>
- Obyvatelstvo [online]. 2002 [cit. 2010-04-04]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2002edicniplan.nsf/publ/1301-02-k_1_1_2002>.
- Sociální podnikání potřebuje také podporu obcí. Moderní obec [online]. 31.3.2010, č.7, [cit. 2010-05-04]. Dostupný z WWW: <http://www.ihned.cz/download/DOT_nwsltr/MODERNI_OBEC_2010_7.pdf>.
- Úřad práce. *Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Jeseník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/je_info/informace/rocni_zpravy>.
- Úřad práce [online]. 2010 [cit. 2010-04-04]. Úřad práce. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/>>.
- Úřad práce [online]. 1999 [cit. 2010-04-05]. Usnesení Vlády České republiky ze dne 5. května 1999 č. 418 o Národním plánu zaměstnanosti. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/narodni_akcni_plan/narodniplan1999/usneseni418>.

Seznam tabulek

1. Obecná míra nezaměstnanosti v České republice
2. Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v České republice
3. Počet, průměrný věk, produktivní obyvatelstvo v mikroregionu Zlatohorsko k 1. 1. 1999
4. Počet, průměrný věk, produktivní obyvatelstvo v mikroregionu Zlatohorsko k 1. 1. 2002
5. Počet obyvatel v jednotlivých obcích mikroregionu Zlatohorsko
6. Přehled míry nezaměstnanosti v mikroregionu Zlatohosko v období 2005-2009
7. Přehled míry nezaměstnanosti, počet nezaměstnaných a volných pracovních míst dle jednotlivých obcí mikroregionu Zlatohorsko k 1. 1. 2010
8. Přehled uzavřených pracovních smluv – veřejně prospěšné práce dle jednotlivých obcí k 30. 4. 2010
9. Přehled o výkonu veřejné služby v jednotlivých obcích mikroregionu Zlatohorsko

Seznam příloh

Příloha č. 1: Graf – Počet obyvatel mikroregionu Zlatohorsko

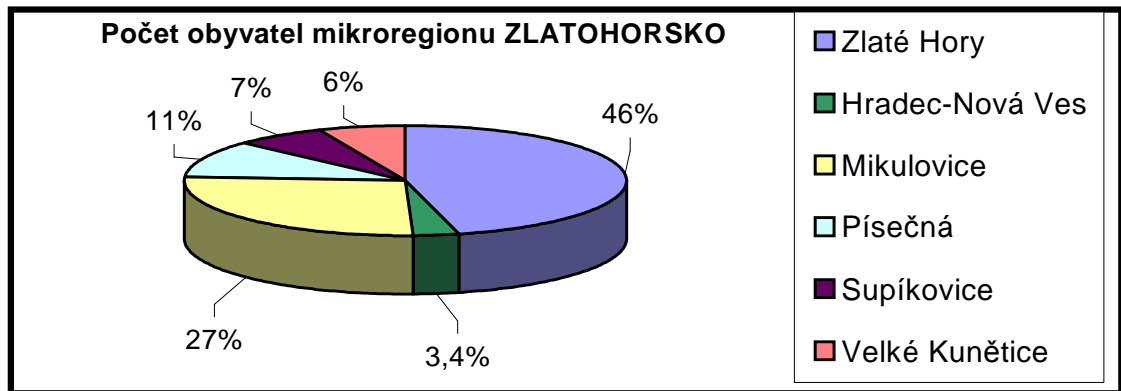
Příloha č. 2: Mapa mikroregionu Zlatohorsko a okresu Jeseník

Příloha č.3: Rozhovory s dlouhodobými příjemci dávek

Příloha č.4.:Graf - Čerpání finančních prostředků v letech 2000 - 2009 na veřejně prospěšné práce

Příloha č.1

Počet obyvatel mikroregionu Zlatohorsko - graf

Příloha č. 2

Mapa mikroregionu Zlatohorsko a okresu Jeseník

Příloha č. 3

Pro ilustraci uvádím rozhovory s dlouhodobými příjemci dávek.

Paní D.:

..... Bez práce jsem už více jak 5 let. v měsíci březnu jsem byla na motivačním kurzu.. Dojížděla jsem do Jeseníku. Cestu mi sice úřad práce proplatí, ale až předložím doklady. Musela jsem si na to půjčit. Ten kurz, to bylo zase o počítačích. Ale ta paní, která nás učila byla tentokrát mnohem lepší než poslední. Nebylo to jako na běžícím pásu. Měla o nás docela zájem. Nemyslím si ale, že to pro mne mělo nějak velký přínos. Spíše jsem se jen dostala zase mezi lidi. Mám sice střední školu se sociálním zaměřením, ale v tomto oboru už práci nenajdu. Je mi přes padesát let, na vysokou školu nemám už hlavu ani peníze. Najít si práci tady v okolí Zlatých Hor vidím jako fantazii.....Když vidím počet míst na úřadu práce! a zametat ulice opravdu nebudu, to bych se styděla.....

Paní R.:

.....Kdy jsem naposledy pracovala, to je dávno, ještě před revolucí. Jsem vyučená, ale dělala jsem kulturní referentku na rekreačním středisku na Revízu. Pak ho koupil soukromník a už mne nepotřeboval. Sociální dávky беру více jak 10 let, jenom někdy mne vyberou na veřejně prospěšné práce. To pak nemusím chodit pro peníze na sociálku. Už jsem si na to ale zvykla. Práci tady stejně nenajdu, mám přes padesát. Před dvěma roky jsme s přítelem vyhořeli, on tam zůstal, protože usnul. Ted' mám byt od města, nebýt dávek, tak nemám nic. Dávky mi ale na můj život stačí, musím ale pořád dávat pozor, abych nedlužila..Někdy chodím na veřejnou službu, to pak mám více peněz, ale ne každý měsíc.....

Paní Z.:

.....Nezaměstnaný jsem asi 2 roky, je mi přes padesát, podporu už jsem vyčerpal. Pracoval jsem v dolech, pak u stavebních firem. Ted' se situace hodně zhoršila, už nejsem také nejmladší. Vůbec nevím, jak to zvládnou do důchodu. Ale roky jsem si stihl odpracovat. Chtěl jsem jít na veřejně prospěšné práce, ale nedostal jsem doporučenku od úřadu práce. Tak chodím aspoň na veřejnou službu. Oddělám za měsíc 30 hodin, uklízíme město, pak mám vyšší dávku. Taky něco dělám, doma je to k zbláznění....

Paní L.:

.....Jsme na dávkách celá rodina. Máme vystěhování z bytu, protože máme dluhy. Já a sestra jsme často nemocné, obě máme maturitu. Rodiče říkali pořád, vzdělání je důležité, ale práci nemáme ani jedna. Otec má cukrovku, co může dělat? Matka je taky po operacích, nikdo nás do práce nechce. Chvíli jsme pracovali v Praze, ale tam zase je drahé bydlení. Město nám nabídlo veřejnou

službu, to jako znamená zametat ulice a hrabat, to teda jsme nemuseli chodit na střední školu. a rodiče těžkou práci dělat také nemohou. Na úřadu práce nám taky nikdo nepomůže. Máme se prý snažit sami!.....

Pan M.:

....Společně s manželkou jsme pracovali v jedné firmě a oba jsme asi před dvěmi lety dostali výpověď. Od této doby jsme na žádnou práci nenarazili. Podporu z úřadu práce máme vyčerpanou. Naše dvě děti odešli z domova za prací do Prahy, protože tady nebyli schopni práci najít. v Praze bydlí ale jenom na ubytovně, kde jim nedají trvalý pobyt. Tak nám vlastně oficiálně zůstali doma. Protože děti vydělávají peníz, nemáme nárok na dávku u státní sociální podpory. Tak jsme chtěli žádat o dávky u vás na obci. Je ale strašné, že jsme s dětmi pořád jakoby dohromady a všechny výdělky se sčítají. Jak máme prokázat, že s námi skutečně nebydlí! Je to hrozné.....

Paní K.:

.....jsem na dávkách už více jak rok, předtím, jsem byla ale ještě déle. Měla štěstí, našla jsem si na rok práci na vrátnici. Ted' jsem na dávkách znovu. Manžel neunes, že ho propustili z práce, tak začal pít. Pil i předtím, ale jen po práci. Ted' je opilý pořád. Chodí na fušky, ale všechno propije. Nezbylo mi nic jiného, než podat žádost o rozvod. Naše dcera se během roku osamostatnila, dostudovala speciální střední školu, je hluchoněmá, takže potřebuje pořád pomoc. Má částečný invalidní důchod. Bez práce jí ale moc pomoci nemůžu. Byla jsem na motivačním kurzu, nebylo to k ničemu. Jsem obyčejná ženská a potřebuji obyčejnou práci. Na PC se stejně nikdy nenaučím, protože na něho ani nemám peníze. Taky nechápu, proč mám pořád dokola chodit pro razítko, že si hledám práci, stejně tu žádná není a všichni to dobře ví. Je dobře, že si můžu pomoci aspoň tou veřejnou službou

Příloha č. 4

Čerpání finančních prostředků v letech 2000 - 2009 na veřejně prospěšné práce

